

Xəbər
Əli Kərimlinin
köməkçisi
barədə
3 aylıq
həbs
qərarı
verildi
yazısı səh.3-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 23 avqust 2016-cı il Çərşənbə axşamı № 185 (6506) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Bir gündə iki işğal

Füzuli və Cəbrayıl rayonlarının işğalından 23 il keçdi

yazısı səh.7-də

Hökumət büdcəni necə xərcəyir?

yazısı səh.12-də

Dollara tələbatın artmasının səbəbi açıqlandı

yazısı səh.12-də

Deputatdan qohumu "Lənkəranski" haqda önəmli açıqlamalar

yazısı səh.10-də

Bakıda yeni tikinti bumu başlayır

yazısı səh.12-də

"Cəbhətül-Nusra"nın tərkibində vuruşanların məhkəməsi başladı

yazısı səh.10-də

Vüqar Bayramovun bu təklifi həm bankları, həm də vətəndaşları xilas edə bilər

yazısı səh.11-də

Rio-2016 başa çatdı: uğur, yoxsa...

yazısı səh.15-də

Niyə vəzifədəki gülənçilər yox, müxalifətçilər həbs edilir? - iki rəy

yazısı səh.4-də

Uşaq kamikadzelər - onları necə seçir, necə təlimatlandırır?

yazısı səh.13-də

İsmayılıda kürəkən qayınatasını qətlə yetirib

yazısı səh.2-də

Kreml və Moskva bölgədə maraqlar çəkisməsində

ABŞ QARABAĞ DANIŞIQLARINI POZUR - BRAYZANIN MƏQALƏSİNDƏKİ İLGİNC HƏDƏF

Sabiq həmsədr iştirak etmədiyi qapalı görüşün detallarını hardan bilir, onları niyə məhz indi açır və Putinin Qarabağ planı Vaşinqtonu niyə narahat edir?; "5 rayon" söhbəti yenidən gündəmdə...

Gülən tərəfdarları Azərbaycana necə işğal etdi - Bakıda "FETÖ" əməliyyatları başlayır

Azərbaycanda "Camaat"a bağlı olan nazir müavinləri, deputatlar, ictimai xadimlər var - adları...; ölkəmizdə genişmiqyaslı "FETÖ" əməliyyatına start verilir...

Partiya sədri referendumdan sonra mümkün iki versiyadan danışdı

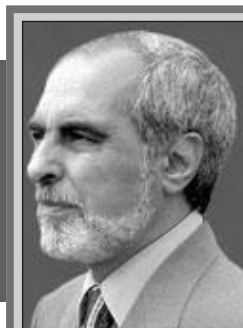
Əli Əliyev

yazısı səh.6-də

"Rövşən Lənkəranski"-nin qətlində PKK izi

yazısı səh.5-də

Elçibəyin ölümündən 16 il ötdü

yazısı səh.3-də

Rəşad Məcid Gülənin kitabına ön söz yazıb

"525-ci qəzet" in baş redaktoru Rəşad Məcidin adı HİZMET hərəkatının lideri Fətullah Gülənə simpatiya bəsləməkdə hallanır. Hətta mediada baş redaktorun Gülənin Azərbaycanda çap olunan kitabına ön söz yazması barədə fakt ortaya çıxıb.

Gununesi.info bildirir ki, Rəşad Məcid bu barədə deyilənləri təsdiq edib: "Bir neçə il bundan öncə mənə "Milliyet" qəzetinin müxbirinin Fətullah Gülənlə bağlı bir kitabı verildi və mən də ona ön söz yazdım. Orada da normal fikirlər idi. Bu kitab Türkiyədə də çap olundu və məşhur kitab idi. Orada hər hansı milli, dini, irqi ayrı-seçkiliyi təbliğ edən fikirlər olmayıb".

Azərbaycan hərbciləri NATO kurslarında

Avqustun 22-dən 26-dək İtaliyanın Latina şəhərində NATO-nun üzv və tərəfdaş ölkələrinin qərargah zabitləri üçün "Qüvvələrin hərəkətinin və açılmasının idarəedilməsi sistemi" (ADAMS) üzrə kurs keçirilir.

Virtualaz.org bildirir ki, bu barədə Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidməti məlumat yayıb.

Tədbirdə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin nümayəndələri də iştirak edirlər.

Akif Çovdarov açıq elan etdi

Cinayət qrup yaratmaqda, banditizm, korupsiya və adam oğurluğu cinayətlərində iştirak edən MTN generalı Akif Çovdarov açıq elan etdi.

Virtualaz.org sayına daxil olan məlumata görə, A.Çovdarov avqustun 22-dən açıq elan edib.

A.Çovdarov istintaqı onun hüquqlarını pozmaqda ittiham edir.

Qeyd edək ki, A.Çovdarov Cinayət Məcəlləsinin 308.2 (Vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə, bu məəcəllənin 308.1-ci maddəsi ilə nəzərdə tutulmuş əməllər ağır nəticələrə səbəb olduqda və ya seçkinin (referendumun) nəticələrinə təsir məqsədilə törədildikdə), 311.3.1 (Rüşvət alma (passiv rüşvətxorluq), qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs və ya müştəkkil dəstə tərəfindən), 311.3.2 (Rüşvət alma (passiv rüşvətxorluq) təkrar törədildikdə), 311.3.3 (Rüşvət alma (passiv rüşvətxorluq) külli miqdarda törədildikdə), 311.3.4 (Rüşvət alma (passiv rüşvətxorluq) hədə-qorxu tətbiq olunmaqla törədildikdə) maddələri ilə ittiham olunur.

Xatırladaq ki, Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin generalı Akif Çovdarovun yaxın günlərdə məhkəməyə çıxarılacağı gözlənilir. Artıq Çovdarovun cinayət işi üzrə ibtidai istintaqı başa çatıb.

Hazırda vəkillər və tərəflər cinayət işinin materialları ilə tanış olurlar. Tanışlıq mərhələsi başa çatandan sonra iş baxılması üçün məhkəməyə göndəriləcək.

"Qaya Mətbuat Yayımı" MMC!

- İstənilən qəzet və jurnallar həm də sərfəli qiymətə:
- Əgər siz qəzet və jurnalların rahatlıqla evinizə və ya ofisinizə çatdırılmasını;

- Mətbuatı aldıqdan sonra abunə haqqını ödəmək və bu ödənişin formasını sərbəst seçmək hüququndan istifadə etmək;

- Tirajınızda lazım gəldikdə dəyişikliklər etmək;
Ən başlıcası ayda 26 dəfə nəşr olunan "Yeni Müsavat" - 0.60 AZN və bundan əlavə 2500 adda yerli və xarici nəşrlər.

- Abunə yazılmaq üçün uzağa getmək lazım deyil.

Telefonla zəng etməyiniz kifayətdir:

Bakı şəh. 564-63-45; 598-35-22

- Respublikanın digər böyük şəhərlərinə də abunə qəbul olunur.

Əməkdar artist taksisi sürücüsü işləyir?

Əməkdar artist, Akademik Milli Dram Teatrının (AMDT) tanınmış aktyoru Aysad Məmmədovun taksisi sürücüsü kimi fəaliyyət göstərdiyi barədə məlumat yayılıb. Ölkə.az sayının verdiyi xəbərə görə, aktyor bir neçə gündür özünü taksisi sürücüsü kimi sınayır.

Əməkdar artist barəsində yayılan bu xəbər ictimaiyyətdə müzakirələrə səbəb olub.

AMDT-nin mətbuat xidmətinin rəhbəri Cavid Zeynalı isə məsələ ilə bağlı açıqlama yazaraq mətbuatda yer alan xəbərlərin doğru olmadığını qeyd edib: "Mətbuat Akademik Milli Dram Teatrının aktyoru, əməkdar artist Aysad Məmmədovun taksisi sürücüsü kimi işə başladığını xəbər edib. Yaydır, xəbər boşluğudur, anlayışla qarşılayram. İndi Aysad müəllimlə danışıdım, o da anlayışla qarşılayır, amma təəssüflənir ki, mənim tamaşaları, filmlərdə yaratdığım obrazlar barədə susurlar, belə məsələləri qəbuledirlər. Bir də Aysad Məmmədov xahiş etdi ki, bu bir neçə cümləni jurnalist dostların və oxucuların nəzərinə çatdırım: "Yayılan xəbər doğru deyil. Təəssüf ki, xəbəri mənim özümle dəqiqləşdirməyiblər. Dolanışıqla bağlı problemim yoxdur ki, taksisi sürüb əlavə qazanc əldə edim. Taksisi sürmə belə, burda qəbahət və "şok" yazıla-

caq bir şey yoxdur. Sadəcə, adımları sənətlə bağlı xəbərlərdə deyil, bu şəkildə hallanmasına təəssüflənirəm".

Qeyd edək ki, əməkdar artist Aysad Məmmədov daha çox məşhur "Bəxt üzüyü" filmindəki Hüseyin obrazı ilə tanınır.

□ Xalidə GƏRAY

Beynəlxalq Valyuta Fondunun missiyası Bakıya gəlir

Sentyabrın 9-da Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF) Direktorlar Şurasının üzvləri Azərbaycana səfər edəcək.

Oxu.az xəbər verir ki, bu barədə BVF-nin Azərbaycanın daxil olduğu ölkələr qrupunun icraçı direktoru və Azərbaycan üzrə missiyanın rəhbəri Məhəmməd əl-Qorçı məlumat verib: "Səfər zamanı missiya bir sıra görüşlər keçirəcək".

BVF rəsmisi həmçinin özünün Azərbaycan səfərinin planlaşdırılmadığını qeyd edib.

"Oktyabrın 8-9-da Vaşinqtonda (ABŞ) BVF-Dünya Bankının birgə illik toplantısı keçiriləcək. Ondan sonra isə mənim Azərbaycana səfərimin məsələsinə baxacağım", - deyir əl-Qorçı vurğulayıb.

O, həmçinin BVF-nin Azərbaycanla bağlı hər hansı yeni layihənin maliyyələşməsinə planlaşdırılmadığını da qeyd edib.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağınız kifayətdir.

Həcc ziyarətinə sənəd qəbulu başa çatdı

Azərbaycandan bu il Həcc ziyarətinə sənəd qəbulu başa çatıb, nəzərdə tutulan limitdən əlavə daha 10 zəvvarın sənədi qəbul olunub. Qafqaz Müsəlmanları İdarəsindən verilən məlumata görə, bununla da bu il Azərbaycan Həcc ziyarətinə kvotada nəzərdə tutulmuş 1040 yox, 1050 zəvvar yola salınacaq.

Artırılan 10 zəvvar yerli VIP ziyarətə aiddir. Qeyd edək ki, aprelin 1-dən Azərbaycandan Həcc ziyarətinə sənəd qəbulu başlayıb. Bu il ilk dəfə olaraq azərbaycanlı zəvvarlar Həccə yalnız biometrik pasportla gedə biləcəklər.

Ziyarət Azərbaycandan sentyabrın 2-də başlayacaq, 18-də geri dönüş olacaq. Bu il Azərbaycandan gedəcək zəvvarlar üçün say limiti ötənildən az - 1500 nəfər müəyyənləşməmişdir, sonradan bu rəqəm daha da azaldılaraq 1040-a endirilmişdir.

Ziyarət zamanı daha yaxşı şəraitli hotellərdə qalmaq, bahalı yeməklərlə təminat, o cümlədən hotellərdə 4 nəfərlik otaqlarda yerləşmək 4500 dollar, nisbətən ucuz şəraitli, 6 nəfərlik otaqlarda qalmaq isə 3500 dollardır.

Ziyarət haqqı bu il ilk dəfə olaraq bank vasitəsilə yox, nağd şəkildə QML-yə ödənilir. Dollarnın kursuna görə builki ziyarət xərcləri öten illə müqayisədə təxminən 1000 manat bahadır.

Ötən il Azərbaycandan Həcc ziyarətinə 2400 zəvvar gedib, onlardan 3-ü Məkkədə dünyasını dəyişib və orada dəfn olunub.

Ötən il Həcc ziyarəti kütləvi insan ölümü ilə nəticələnən hadisələrin baş verməsi ilə də yadda qalıb. Azərbaycandan Həcc ziyarətinə sənəd qəbulunu yalnız QML apardı. (APA)

Yenə 38 dərəcə...

Avqustun 23-də Bakı və Abşeron yarımadasında hava şəraiti günəşli olacaq, şimal küləyi gündüz cənub-şərq küləyi ilə əvəz olunacaq. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyindən APA-ya verilən məlumata görə, havanın temperaturu yarımadada gecə 20-25, gündüz 33-38, Bakıda gecə 23-25, gündüz 36-38 dərəcə isti olacağı gözlənilir.

Atmosfer təzyiqi norma daxilində 760 mm civə sütunu, nisbi rütubət gecə 55-65%, gündüz 25-35% təşkil edəcək.

Abşeron çimərliklərində dəniz suyunun temperaturunun Sumqayıt, Novxanı, Pırşağı, Nardaran, Bilgəh, Zağlubada 25-26, Buzovna, Mərdəkan, Şüveləndə 26-27, Türkan, Hövsan, Sahil, Şıxda 28-29 dərəcə isti olacağı gözlənilir.

Türkiyənin Rusiyadakı yeni səfirinin adı açıqlandı

Türkiyənin Braziliyadakı səfiri Hüseyin Dirioz Rusiyaya yeni səfir təyin edilib.

"Interfax" xəbər verir ki, Ankaranın Moskvadakı səfirliyi Türkiyənin Rusiyaya yeni səfir təyin etməsi haqda məlumatı təsdiqləyib.

Diplomatik nümayəndəlikdən bildiriblər ki, Türkiyə Rusiyaya yeni səfiri iyunda təyin edib.

Məlumata görə, Ankaranın Moskvadakı hazırkı səfiri Ümit Yardım Türkiyə xarici işlər nazirinin müavini vəzifəsinə təyin edilə bilər.

Xatırladaq ki, bu ilin iyununda Türkiyə KİV-i Ümid Yardımın yerinə Hüseyin Dirioz təyin ediləcəyi haqda məlumat yaymışdı.

H.Dirioz 1956-cı ildə Türkiyədə anadan olub. Ankar İrsiyyəti Siyasi Elmlər, Virciniya Universiteti Beynəlxalq Münasibətlər fakültələrini bitirib. 1978-ci ildə Türkiyənin Xarici İşlər Nazirliyində işləyir. 2004-2008-ci illərdə Türkiyənin İordaniyadakı səfiri, 2009-2010-cu illərdə Türkiyənin 11-ci prezidenti Abdulla Gülün xarici siyasət məsələləri üzrə baş müşaviri, 2010-2013-cü illərdə NATO-nun müdafiə siyasəti və palanlaşdırma məsələləri üzrə baş katibinin müavini vəzifəsində çalışıb. 2013-cü ildən Türkiyənin Braziliyada səfirdir.

İsmayılıda kürəkən qayınatasını qətlə yetirib

İsmayılı rayonunda qohumlar arasında baş verən münafiqə ölümü nəticələndirib. APA-nın yerli bürosunun xəbərinə görə, avqustun 22-də saat 17.00 radələrində rayonun Quşçə kəndində kürəkən qayınatasına bıçaqla ağır xəsarətlər yetirərək, onu amansızlıqla qətlə yetirib.

Ölən şəxsin meyiti Respublika Məhkəmə Tibbi Ekspertiza və Patoloji Anatomiya Birliyinin İsmayılı rayon şöbəsinə aparılıb. Hadisəni törədən şəxsin adını hələlik dəqiqləşdirmək mümkün olmayıb.

Faktla bağlı İsmayılı Rayon Prokurorluğu tərəfindən araşdırma aparılır.

"Atrabank"ın vəzifəli şəxsləri məhkəmə zalından azadlığa buraxılıb

Avqustun 22-də Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə külli miqdarda vəsaiti mənimləməkdə təqsirləndirilən "Atrabank" ASC-nin vəzifəli şəxslərinin cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi başa çatıb.

APA-nın məlumatına görə, Əfqan Hacıyevin sədrliyi ilə keçirilən prosesdə təqsirləndirilən şəxslər - Turan Əliyev, Məzahir Bağırov, Yasəmən Dəmirçiyə hökm oxunub. Hökmə əsasən, onların hər birinə 2 il sınaq müddəti olmaqla, şərti cəza verilib.

Qeyd edək ki, həmin şəxslər Cinayət Məcəlləsinin 179-cu (mənimləmə və israfetmə) maddəsi ilə təqsirləndirilənlər.

Azərbaycan milli-azadlıq hərəkatının lideri, eks-prezident Əbülfəz Elçibəyin ölümündən 16 il ötdü. Mərhum prezident 2000-ci il avqustun 22-də müalicə olunduğu Türkiyənin Gülhanə Hərbi Tibb Akademiyasında vəfat edib.

Ə. Elçibəy 1938-ci il iyunun 24-də Ordubad rayonunun Kələki kəndində anadan olub. 1957-ci ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin şərqşünaslıq fakültəsini bitirib. Azərbaycanda başlayan xalq hərəkatının liderlərindən biri, Azərbaycan Xalq Cəbhəsini yaradanlardan olub. 1992-ci ildə prezident seçilən Əbülfəz Elçibəy bir il sonra Gəncədə başlayan qiyam nəticəsində Bakını tərk edərək Kələkiyə getməyə məcbur olub. Həmin il iyunun 24-də Milli Məclisin qərarı ilə səlahiyyətləri ləğv edilən Əbülfəz Elçibəy fəaliyyətini Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyasının sədri kimi davam etdirib.

4 il 4 ay Kələkidə yaşayaraq, mübarizəni davam etdirən Ə. Elçibəy, 1997-ci ilin 30

oktyabrında Bakıya dönüb, Azərbaycan müxalifətinin liderinə çevrilir. Demokratik Konqressə sədr seçilib (1997), həmin ilin noyabrında Bütöv Azərbaycan Birliyini yaradıb. Uzun sürən ağır xəstəlikdən sonra 2000-ci ilin avqustun 22-də 62 yaşında vəfat edən sabiq prezident Bakıya gətirilərək Fəxri Xiyabanda dəfn edilib. Mərhum prezident həyatda olmasa da, hər ilin bu günləri böyük sevgi ilə xatırlanır. İstər xalq, istərsə də vaxtilə lider olduğu demokratik cəmə tərəfindən... Onun yoxluğunun Azərbaycan müxalifətinə ağır zərbə olduğu son 16 ildə görüldü. Bu düşərgə sözün həqiqi mənasında lider-sizlik problemi ilə üzleşdi ki, hazırda bu problemdən çıxma

Elçibəyin ölümündən 16 il ötdü

Xalq hərəkatının liderinin məzarı üstünə Savalan dağından gətirilən torpaq səpilib; onun ölümü müxalifətdaxili lidersizlik problemini yaradıb

bilmir.

Avqustun 22-də eks-prezident uyuduğu Fəxri Xiyabanda yad edilib. KXCP, Musavat və ölkənin digər siyasi qurumları, eləcə də elçibəysevərlər onu məzarın başında anaraq, məzar önünə gül-çiçək dəstələri düzüblər.

KXCP-nin ziyarətində Savalan dağının zirvəsindən KXCP Ali Məclisinin sədri Bəybalə Əbilin və KXCP Ali Məclis üzvü Adil Mikayillinin gətirdikləri torpaq Elçibəyin məzarı üstünə səpilib. Əbülfəz Elçibəyin Savalan dağı barədə məşhur fikirləri tədbir iştirakçılarna çatdırılıb.

Bundan sonra tədbir KXCP-nin mərkəzi qərargahında davam etdirilib.

Elçibəyin ən yaxın silahdaşlarından sayılan, KXCP sədri Mirmahmud Mirəlioğlu "Yeni Musavat"a açıqlamasında 16 il öncə onun vəfatını belə xatırlayır: "Avqustun 22-də Elçibəyin dünyadan köçdüyü gündür. O günləri hər kəs bir cür xatırlayır və o günlər hər kəsin

Mirmahmud Mirəlioğlu:
"Bizlər üçün ağır gün idi"

yaddaşında bir cür qalır. Elçibəyin yolunu davam etdirən bizlər üçün ağır gün idi. Azərbaycan üçün də ağır gün idi, 16 il öncənin avqustun 22-si. Son 16 ildə Elçibəyin böyüklüyü bir daha öz təsdiqini tapdı. Zamanında

onu qəbul etməyənlər, kölgəsində bəslənənlər, onun xeyir-duasını alanlar, sonradan onu bəyənməyənlər fərqi olmadular ki, son 16 il demokratik düşərgə üçün ağır, itirilmiş illər oldu. Elçibəyin uzaqgörənliyini,

liderlik keyfiyyətlərini, birləşdirici şəxs olmasını son 16 ildə kimsə əvəz edə bilmədi. Azərbaycan üçün böyük boşluq oldu. Türk dünyası üçün də ağır itki idi. Elçibəyi sevənlər və sevməyənlər üçün də bu bir itkidir. Bəyin ideya və hədəflərinin ölümü ilə başa çatdığını demək olmaz. Hər kəs öz çapında bu işi davam etdirir. Elçibəy böyük bir məktəb, yol qoyub gedib. Bu yolda yürüyənlər var. Bəzən bunlar az olurlar, yorulurlar, seçkidən-seçkiyə birləşirlər. Bütün bunlara baxmayaraq, bu ideya davam edir. Həmin ideya ki, bütün dünya və türk aləmində qəbul edilir. Elçibəyin yoxluğu nə qədər ağırdırsa, onu qoyduğu bütövlük, Bütöv Azərbaycan məsələsi nəinki türk dünyasının, bütün dünyanın aparıcı məsələlərindədir. Vaxtaşırı bu məsələyə müraciət olunur. Elçibəy öncədən bu məsələni bilərəkdən doğru olaraq müəyyənləşdirib. Bu yol indi də davam edir".

□ Cavanshir ABBASLI

Əli Kərimlinin köməkçisi barədə 3 aylıq həbs qərarı

Novella Cəfəroğlu: "Çalışacağam nəyin bahasına olursa-olsun, Faiqi oradan çıxardım"

Azərbaycanda Fətullah Gülen tərəfdarlarına qarşı cinayət işinin açılması və həbslər günlərdə davam edir. İlk olaraq, AXCP-nin Xətai Gənclər Təşkilatının sədri Fuad Əhmədli bu ad altında saxlanılaraq, barəsində 4 aylıq ilkin istintaq dövrü üçün həbs qərarı çıxarıldı. Ondan əvvəl saxlanılan NİDA-çı gənc Elgiz Qəhrəmanlının da bu ittihamla həbs edildiyi deyilir. Doğrudur, ona qarşı narkotik ittihamı verilib. Amma onun da bu işlə ittiham olunacağı gözlənilir.

Avqustun 20-də isə "Azadlıq" qəzetinin direktoru, Əli Kərimlinin köməkçisi Fuad Əmirli şübhəli şəxs qismində saxlanılaraq, barəsində 48 saat saxlama qərarı çıxarıldı. Onun avtomobilinin yük yerindən Fətullah Gülenin kitablarının çıxdığı deyilir. Avqustun 22-də artıq Əli Kərimlinin köməkçisinin hansı maddə ilə ittiham olunduğu məlum olub. Ona qarşı Cinayət Məcəlləsinin 283.1-ci maddəsi (milli, irqi, sosial və ya dini nifrət və düşmənçiliyin salınması) və 168.1-ci maddəsi ilə (dini məzhəbləri yaymaq və dini ayinlərin icrası adı altında

ictimai asayışı pozmaq, yaxud vətəndaşların sağlamlığına zərər vurmaq) üzrə ittiham irəli sürüldü. Həmin gün o, barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilməsi üçün Nəsimi Rayon Məhkəməsinə aparıldı. Hakim Şəlalə Həsənovanın sədrliyi ilə keçən prosesdə direktor barəsində 3 aylıq həbs-qətimkan tədbiri seçilib. F. Əmirlinin vəkili Aqil Layıcov məhkəmədən sonra mətbuata açıqlamasında hüquqlarını müdafiə etdiyini şəxsən heç bir ittihamı qəbul etmədiyini bildirib.

Onu da qeyd edək ki, Gülen tərəfdarları qismində həbs edilən şəxslər arasında müxalifçilərin də olması və bu yöndə həbslərin qarşısındakı günlərdə də davam edəcəyi ilə bağlı fikirlər ictimaiyyət arasında narahatlığa qarşılıb. Hüquq müdafiəçisi Novella Cəfəroğlu AXCP sədrinin köməkçisinin gülençi adı ilə həbsi edilməsi barədə gununsesi.info-ya açıqlamasında deyib ki, Faiq Əmirlinin barəsindəki ittihamlara inanmır: "Faiqi lap uşaq vaxtından tanıyıram. Çox ləyaqətli adamdır. 15 yaşından

yanımızda, gözümüzün qabağında böyüyüb. Sözsüz ki, onun haqqında deyilən Fətullah Gülenlə əlaqəsi olmasıyla bağlı iftiralara qətiyyətlə inanmıram". **N. Cəfəroğlu qeyd edib ki, F. Əmirlinin mövhumatçı olmasına inanmır, çünki bu qətiyyətlə mümkün deyil. Fikrini əsaslandırmağa çalışan hüquq müdafiəçisi qeyd edib ki, Faiq Əmirli İslam dininə inansa da, mövhumatçı deyil:** "O müsəlmandır, amma mövhumatçı deyil. Fətullah Gülenlə bağlı məsələ ilə əlaqəsi olmasına da inanmıram. Çalışacağam nəyin bahasına olursa-olsun, Faiqi oradan çıxardım. Faiq mənim doğma oğlum kimidir. Özü də o, alkoqollu içki içən adamdır. Elə bu əsas verir inanmıram və deyim ki, Faiqın mollalara, nurçulara dəxli yoxdur" deyir, o bildirib. N. Cəfəroğlu qeyd edib ki, əvvəllər həbs edilənlərin ardınca polis idarələrinə gedib, saxlanılma yerində baş çəkib, kömək etsə də, indi yaşlanıb və o qədər də aktiv hərəkat edə bilmir: "Əvvəllər polis bömələrinə gedir, saxlanılmağa baş çəkə bilirdim. İndi o yaşım deyil. Amma buna baxmayaraq, hara lazımdır

zəng etməmişəm. Sabahdan da onun müdafiəsinə başlayacağam. Digər həbs edilənlərin də artıq müdafiəsinə başlamışıq. Amma Faiqın yeri, məhəbbəti ürəyimdə başqadır deyir, çalışacağam ki, onun azadlığa çıxmasına tezliklə nail olum. İnanıram ki, bu anlaşılmazlıq tezliklə aradan qaldırılacaq".

Digər hüquq müdafiəçisi Mirvari Qəhrəmanlı "Yeni Musavat"a son proseslərlə bağlı bunları deyib: "Türkiyədə dövlət çevriliş cəhdində gülençilərin günahkar hesab olunması və qiyamçılardan izinə Azərbaycan gəlib çıxması ilə əlaqədar səslənən fikirlər və narahatçılıqlar artıq ölkədə "gülençi" həbslərinin başlanmasına start verilməsi ilə nəticələndi. Və bu həbslər əsasən siyasi müxalifətə yönəldi. Narahatedici amillərdən biri də gülençilərin siyasi müxalifətdə axtarılmasıdır. Məhz həbslərin siyasi müxalifətə yönəlməsi bu prosesin uzana biləcəyinə işarə vurur. Bu siyasi sətir isə cəmiyyətdə hakimiyyətin bu üsulla müxalif qüvvələri zəiflətmə cəhdi kimi qiymətləndirilir. Düşünürəm ki, ölkədə gədən "gülençi ovu" beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən diqqətlə iz-

lənir. Bildiyimiz kimi, Türkiyə və başqa Avropa ölkələrində baş vermiş terror aktları beynəlxalq ictimaiyyətin nəzarətindədir və məhz buna görə də Azərbaycanda gedən gülençi həbslərinə hələlik ciddi reaksiyalar görsənmir. Amma qeyd etdiyim kimi, proseslər izlənilir və düşünürəm ki, hədəfdə siyasi müxalifətin olması çoxlu suallar doğuracaq. Təbii, ölkənin hüquq müdafiəçiləri ölkədə gədən gülençi həbslərinə biganə deyil. İnsan Hüquqları üzrə işçi Qrupuna daxil olan hüquq müdafiəçiləri prosesi diqqətlə izləyir, araşdırır. Məhkəmələrdə müşahidəçi kimi iştirak edəcəklər. Düşünürəm ki, aparılan ciddi monitoring və qiymətləndirmələr əsasında hesabatlar hazırlayacaqlar. Ölkədə siyasi məhbus problemləri ilə məşğul olan hüquq müdafiəçiləri bütün proseslərə əsaslandırılmış hüquqi şərh hazırlayaraq həbs olunanların siyasi məhbus olmaları ilə bağlı öz fikirlərini cəmiyyətə açıqlayacaqlar. Təhlükəli isə, yaranmış situasiyadan istifadə edərək günahsız insanların gülençi adı ilə həbs olunmasıdır".

□ Cavanshir ABBASLI

Türkiyə İŞİD və PKK-ya qarşı ölkə xaricində əməliyyatlara başlayır

Terrora qarşı psixoloji üstünlük və xaricdən dəstəyi qırmaq üçün rəsmi Ankara plan hazırlayıb

Ötən şənbə Türkiyədə daha bir terror aktı törədildi. Məlum oldu ki, Qaziantepdə 54 nəfərin ölümünə səbəb olan terror aktını 12-14 yaşlarında yeniyetmə "kamikadze" törədib.

Müşahidəçilərə görə, terrorun ələvi, sünni, türk, kürd, türkmən, ərəb, zazaaların birgə yaşadığı məhəllədə törədilməsi hücum aktının əsas hədəfinin Türkiyədə daxili gərginliyi artırmaq, etnik və dini zəmində qarşıdurma yaratmaq olub. Prezident Ərdoğan da bildirdi ki, bu terror aktlarının əsas məqsədi ölkəni bölüb parçalamaq, xalq arasında düşmənçilik və nifrət yaymaqdır.

Ötən ilin iyun ayından bu yana Türkiyədə törədilən terror aktlarında 300 nəfərdən çox dinc insan öldürülüb. 2015-ci il iyunun 20-də Suriya sərhədinə yaxın Suruc qəsəbəsində İŞİD tərəfindən törədilən terror aksiyası nəticəsində 34 insan ölüb, 100 nəfər yaralanıb. Oktyabrın 10-da Ankarada Dəmir Yol Vağzalı qarşısında həmkarlar təşkilatlarının sülh aksiyasında yəni İŞİD tərəfindən törədilən terror nəticəsində 103 nəfər ölüb, 500 nəfər yaralanıb. Bundan başqa, Ankarada fevralın 17-də törədilən terror nəticəsində 28 nəfər ölüb, 80 nəfər yaralanıb, martın 13-də törədilən terror nəticəsində isə 35 nəfər ölüb, 120 nəfər yaralanıb. İstanbulda isə 12 yanvarda, 19 martda və 7 və 28 iyunda terror aksiyaları törədilib. Bu terror aktları nəticəsində 77 nəfər ölüb. Və son olaraq Qaziantepdə törədilən terror.

Türkiyə rəsmilərinin də mesajlarından belli olur ki, ardıcıl baş verən terror aktları ölkəni zəiflətmək, daxilə nifaq yaratmaq, gərginliyi artırmaq məqsədi güdür. Hazırda Türkiyə dövləti ölkə daxilində FETO təşkilatlanması ilə mübarizə aparır və əslində 3 ayı terror təşkilatına qarşı mübarizə, üstəlik, dövlət orqanları içərisində aparılan təmizlənmə nəticəsində yaranmış boşluq hücumun terrora qarşı güclü mübarizə aparmasını əngəlləyir. Ancaq bundan daha vacib olan məqam Türkiyənin geniş çaplı əməliyyat həyata keçirməsi və terrora qarşı, onun əsas mənbələrini məhv etmək üçün hərəkətə keçməkdir. Çünki bu əməliyyat olarsa, Ankara həm də terrora qarşı psixoloji üstünlüyü əldə edəcək.

Belə görünür ki, artıq Ankara həlledici zərbəni endirməyə hazırlaşır. CNN-Türk kanalının əldə etdiyi məlumata görə, Ankara terror təşkilatlarına qarşı ölkə sərhədlərindən kənarada həlledici əməliyyatlara başlayır. İlk hədəf olaraq Cerablus şəhəri müəyyən olunub. Cerablus Suriyanın Türkiyə ilə sərhədi yaxınlığında yerləşən və İŞİD-in sərhəddə olan sonuncu məntəqəsidir. Cerablusun terrorun təmizlənməsi Türkiyə sərhədlərində İŞİD-in varlığını aradan qaldırmaqla yanaşı, kürd qüvvələrinin Türkiyə-Suriya sərhədində ələ keçirdiyi zolağı da parçalayır. Çünki kürd-PYD qruplaşması Türkiyə-Suriya sərhədlərini ABŞ koalisiyasının dəstəyi ilə son bir neçə aydır İŞİD-dən təmizləyir. Sərhədlərin PYD-nin əlinə keçməsi Türkiyə üçün ağır zərbə hesab olunur. Çünki PYD Türkiyənin bölünməsi və kürd dövlətinin yaradılması tələbi ilə çıxış edən PKK-nın Suriya qoludur. Əgər PYD Suriya ilə sərhədi ələ keçirərsə, Türkiyənin daxilində PKK daha da fəallaşacaq. Məhz bu səbəbdən Türkiyə üçün indi Cerablusa hücum etmək çox mühümdür.

Üstəlik, daha əvvəl Rusiya ilə münaqişə səbəbindən rusların Laziqiyə şəhərində yerləşdirdikləri S-400 hava hücumundan müdafiə qurğuları Türkiyənin Suriya ərazisində hava əməliyyatı həyata keçirməsini əngəlləyirdi. Ancaq Rusiya ilə barışıqdan sonra görünən odur ki, bu maneə də aradan qalxıb və indi Ankaranın qarşısında Cerablus almaqla həm İŞİD, həm də kürd terroruna ağır zərbə vurmaq imkanı yaranıb.

"Reuters" xəbər agentliyinin məlumatına görə, Cerablus əməliyyatının quru qüvvələri rolunu Azad Suriya Ordusu öz üzərinə götürəcək. O da məlum olub ki, artıq İŞİD Cerablus və əl-Bab kəndindəki silahlarının bir hissəsini çıxarıb. Ancaq İŞİD-in Türkiyə sərhədlərində sonuncu məntəqəsi olan Cerablusu rahat şəkildə təhvil verməyəcəyi, ciddi müqavimət göstərəcəyi gözlənilir.

Türkiyə Cerablusu İŞİD-dən təmizləyəcəyi təqdirdə həm qruplaşmanın Türkiyə ilə sərhəd bağları kəsiləcək, həm də qruplaşma üzərində psixoloji qələbə qazanılacaq. Bununla da Türkiyə faktiki olaraq ölkə daxilində bu terror təşkilatı ilə mübarizə imkanı əldə edəcək. Ancaq eyni zamanda Cerablusun alınması Türkiyənin PKK terroruna qarşı mübarizəsində də önəmli qələbəsi olacaq.

□ Kənan RÖVSƏNOĞLU

Son günlər Azərbaycanda da Gülən şəbəkəsinə qarşı cinayət işi açılıb və ardınca da əməliyyatlara start verilib. Diqqəti cəlb edən məqamlardan biri indiyə qədər həbs olunanların hakimiyyət daxilində əvvəllər və ya hazırda vəzifə tutanlar yox, müxalifət mövqeyində olan şəxslər olmasıdır.

ni istəyir".

E.Şahinoğlu qeyd etdi ki, Ərdoğan Bakıya son səfərində konkret siyahı ilə gəlib: "Həmin siyahı üzrə bəzi addımlar atıldı. Adları sadalanan şəxslərdən biri Prezident Administrasiyasından uzaqlaşdırıldı, digərinin yenidən deputat seçilməsi yolu qapadıldı. Ancaq indi aydın olur ki, bu mübarizənin ehtə böyük effekti ol-

ki, günahsız insanlar bu mübarizənin qurbanına çevrilməsinlər. Ancaq təəssüf ki, Azərbaycanda bu mübarizədə hədəf yayındırılır, qurunun oduna yəşin yanması təhlükəsi var. ANS ilk belə qurbanlardan biri oldu, halbuki bu televiziyanın Gülən şəbəkəsi ilə yaxından, uzaqdan əlaqəsi yoxdur, sadəcə, yayınlanmayan müsahibəyə görə televiziya qapadıldı,

Politoloqun sözlərinə görə, Türkiyədəki prosesi izləyənlər belə qənaətə gəliblər ki, hələ də öz varlıqlarını gizlədən gülənçilər diqqəti özlərindən yayındırmaq üçün günahsız insanları hədəf göstərirlər və onlar həbs olunurlar. Məsələn, istintaqa məlumat ötürülər ki, filan şəxs gülənçidir, prokurorluq həmin şəxsi həbs edir, halbuki onun günahı

Niyə vəzifədəki gülənçilər yox, müxalifətçilər həbs edilir? - iki rəy

Məsələn, güc strukturları bir neçə AXCP üzvünü gülənçilərlə bağlılıqda ittiham edərək həbs edib.

2014-cü ildə R.T. Ərdoğanın Bakı səfərindən az sonra nurçuluqda adı hallanan məmurlar işdən çıxarılmışdı. Bəzi deputatlara məhz buna görə 2015-ci ilin parlament seçkilərində mandat verilmədi. Məntiqlə gülənçi ittihamı ilə cəzalandırılmalı deyildimi?

Politoloq Elxan Şahinoğlu bildirdi ki, Gülən hərəkatının xaricdəki ən güclü yapılanması Azərbaycanda həyata keçirilib, bunu Türkiyədən verilən bir sıra açıqlamalar da göstərir: "Mən hər zaman Gülən hərəkatını Türkiyə və Azərbaycan üçün təhlükə hesab etmişəm. Bunu həтта Türkiyənin indiki hakimiyyəti Gülənlə mütəfiq olanda da demişəm. Mən bunu deyəndə və yazanda tanınmış simalar mənə ittiham edirdilər, Gülənin böyük ideya daşıyıcısı olduğunu, onun Azərbaycanda təhsil vasitəsilə faydalı işlər gördüyünü deyirdilər. İndi nədənsə onların çoxundan səs çıxmır. Türkiyə prezidenti Gülənlə son 3 ildir mübarizə aparır. Buna qədər onlar mütəfiq idilər. İndi Türkiyəyə hakimiyyəti və cəmiyyəti birmənalı olaraq FETÖ-nün PKK və İŞİD qədər və bəlkə də daha çox təhlükəli olduğu qənaətindədir. Ona görə FETÖ-nün illər ərzində qurduğu gizli imperiyanın sütunları Türkiyədə dağıdıldı. Ərdoğan eyni mübarizənin FETÖ-nün kök saldığı digər dövlətlərdə aparılmasını da istəyir. Doğrusunu desək, biz müstəqilliyimizin ilk illərində Türkiyəni məhz Gülən şəbəkəsi vasitəsilə tanıyıyıq. Azərbaycana ilk olaraq onlar gəlib, nəşriyyat açıb, qəzet, televiziya, məktəblər təsis ediblər, tikinti və restoran biznesinə girişiblər. Gülənin xaricdəki ilk universiteti də məhz Azərbaycanda açılıb. Başqa sözlə, Gülən hərəkatının Azərbaycandakı varlığı Azərbaycanın müstəqillik tarixi qədərdir. Ona görə də Ərdoğan Azərbaycan hakimiyyətinin bu şəbəkə ilə mübarizəsini genişləndirməsi-

Elxan Şahinoğlu: "Gülən hərəkatını hər zaman Türkiyə və Azərbaycan üçün təhlükə hesab etmişəm"

Razi Nurullayev: "Açıq, son həbs olunan bir neçə nəfərin gülənçi olmasına inanmağım gəlmir"

mayıb. Çünki administrasiyadan çıxarılan şəxsə başqa nazirlikdə iş verildi, digərinə xarici ölkələrin birində təşkilat rəhbərlik etmək imkanı yaradıldı. Bu şəxslərlə sıx təmasda olanın bir başqası isə hələ də böyük ştatı olan mərkəzin rəhbəridir. İllərdir Türkiyədən məlumatlar ötürülürdü ki, Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətində Gülən şəbəkəsinə bağlı simalar var. Bu haqda Türkiyədə Ərdoğanla bağlı qəzetlər az qala hər ay məqalə yayınlayırdılar. Ancaq Neft Şirkətinin heç bir reaksiyası olmadı. 15 iyuldan sonra Türkiyə hakimiyyəti özü hərəkətə keçərək Neft Şirkətinin Türkiyədəki bütün ofis rəhbərliyini və PETKİM-in başında dayananları həbs etdi. Bu, sıradan bir hadisə deyildi. Dövlət Neft Şirkəti Azərbaycanın ən böyük vergi ödəyicisi, PETKİM isə Azərbaycanın xaricdəki ən böyük yatırım qoyduğu şirkətdir. Əslində bundan sonra Neft Şirkətinin fəaliyyəti ciddi yoxlanılmalı idi, ən vacib sual bu olmalı idi: necə olub ki, Gülən şəbəkəsi Neft Şirkətində kök salıb, buna kim və ya kimlər şərait yaradıb? Türkiyədə indi əsas məsələ budur ki, qurunun oduna yaş yanmasın. Yeni Gülən şəbəkəsinə bağlı simalar cinayət məsuliyyətinə cəlb olunsun, ancaq ələ etmək lazımdır

indi də bəzi müxalifət nümayəndələri cinayət məsuliyyətinə cəlb olunurlar. İttiham belədir ki, onlardan Gülənin kitabları tapılıb. Birincisi, Gülənin kitablarını qadağan etmək lazımdır ki, insanlar bilsinlər hansı kitabları oxumaq olmaz. Ona qalsın milyonlarla insanın qətlinə rəvac vermiş Hitlerin "Mənim mübarizəm" kitabı dünyanın bütün kitabxanalarında satılır. İkincisi, Gülənin kitabını oxuyan "cinayətkardır", bəs onun kitablarını Azərbaycanda nəşr edənlər, həmin kitabları sərhəddən buraxanlar, gülənçilərin Bakıda qurduqları Avrasiya Dialoq Platformunda yer alanlar və bu platform vasitəsilə dünyanı gəzənler, Gülənə tərif dolu məqalələr yazanlar, Gülənlə Pensilvaniyada görüşənlər, ən nəhayət, Neft Şirkətinin Türkiyədəki təmsilçiliyini ələ keçirənlərə göz yumanlar nə qədər günahkardır? Günahkar o deyil ki, Gülənə pərəstiş edib, onunla görüşüb, Qafqaz Universitetindən məzun olub və ya onun kitablarını oxuyub. Günahkar odur ki, Fəullah Gülən bir neçə il əvvəl terrorçu elan olunduqdan sonra da şəbəkənin imamlarına tabe olub, öz adamlarını dövlət sisteminə yerləşdirib, digərlərini saf-çürük edib və şəbəkənin maliyyələşməsində rol alıb".

yoxdur, əsl şəbəkə üzvü isə qalır kənarada: "Azərbaycanda da eyni prosese rəvac vermək olmaz. Düşünürəm ki, hədəfdən yayınma uzun çəke bilməz. Çünki Türkiyə kəşfiyyatı Azərbaycanda əsl gülənçilərin və şəbəkə ilə maliyyə bağları olanların kimliyini yaxşı bilir və araşdırmalarını davam etdirir. Həmin dosyalar Azərbaycana təhvil verildikdə günahı olanlarla günahsızları aydınlaşdıracaq. Belə olan halda "müxalifətçini həbs etmək daha asandır" məntiqi işləməyəcək. Yox, əgər bu "məntiq" işləməkdə davam etsə, hədəfdən yayınılma geniş hal alsın, bu proses Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinə mənfi təsir edəcək".

Yeni AXCP-nin sədri Razi Nurullayev isə bildirdi ki, bir neçə il öncə gülənçilər hakimiyyət qurumlarında təmsilçilikdən uzaqlaşdırılmasaydı, bu gün onların da bir çoxu həbs olunacaqdı: "Bəlkə də Allaha dua etməlidirlər ki, zamanında sadəcə vəzifələrini itirməklə kifayətlənilərlər. Müxalifət nümayəndələrinin gülənçi tərəfdarları kimi həbsinə gəldikdə, doğrusu, hakimiyyətin bu addımı çaşdırıcıdır. Açıq, son həbs olunan bir neçə nəfərin gülənçi olmasına inanmağım gəlmir. Doğrudur, hakimiyyət öz opponentlərini sıradan çıxarmaq üçün hər vasitədən və imkandan istifadə edir. Amma son bir neçə həbs mənə təəccübləndirib. Çünki həbs olunanların böyük çəkiliş və ictimai rəyə təsir mexanizmləri olması inandırıcı deyil. Təbii ki, hakimiyyəti ələ keçirmək üçün şeytanla belə ittifaqa getmək istəyən və ya hazır olan qüvvələr var. Elə sübut və dəlillərlə onların aradan götürülməsi daha münasibdir. Bizdə azad məhkəmə sistemi yoxdur, mənim üçün də maraqlıdır ki, həbs edilən insanların Gülənə bağlılığı var, yoxsa yox. Bunu bilmək cəmiyyət üçün də maraqlıdır. Amma məsələdə böyük siyasi element olduğu üçün yəqin ki, bunu bilə bilməyəcəyik".

□ Etibar SEYİDAĞA

"Rövşən Lənkəranski"nin Türkiyədə qətlə yetirilməsi gündəmin əsas mövzusu olaraq qalır. Onun ölümü ilə bağlı ekspertlər müxtəlif versiyalar irəli sürürlər. Ən çox hallanan versiya kimi "Rövşən Lənkəranski"nin yezidi kürd olan "Ded Xasan" ləqəbli Aslan Usoyanın qətlinin təşkilinə görə gülləbaran edildiyi göstərilir.

"Ded Xasan"ın qətlindən 6 gün əvvəl Fransada 3 PKK-çı qız öldürüldü!

2013-cü ilin yanvarında Rusiya "qanuni oğru"larının xaç atası sayılan "Ded Xasan" aradan götürüldükdən dərhal sonra "Rövşən Lənkəranski"nin adı bu qətlə hallanmağa başladı. Az keçmədi ki, Rövşən daimi yaşayış yerini Moskvadan İstanbula dəyişdi. Belə xəbərlər var ki, "Ded Xasan"ın aradan götürülməsində türk hakimiyyətinin xüsusi marağı olub. Səbəb isə "Ded Xasan"ın kürd terrorçularına hər cür dəstək verməsi olub. "Ded Xasan" tərəfdarları onların rəhbərinin öldürülməsini Türkiyədən "Rövşən Lənkəranski"yə sifariş olunduğuna şübhələrini gizlətmirlər. Xatırladaq ki, "Ded Xasan" 16 yanvar 2013-cü ildə Moskvada Povarskoy küçəsindəki "Stary Fayton" restoranında yerləşən yarıqızlı iqamətgahından çıxarkən başına snayperin vurduğu güllə ilə aradan götürülmüşdü. Bu qətdən 6 gün əvvəl - 10 yanvar 2013-cü ildə Fransada aralarında Kürd İşçi Partiyasının siyasi qanadının əsas siması Sekine Qansızın da olduğu 3 qız öldürülmüşdü. Onlar Fransa paytaxtındaki Kürd İnstitutunun informasiya mərkəzində başlarından aldıkları güllə yarasından ölmüş şəkildə aşkar edilmişdilər.

"Ded Xasan" PKK-ya silah-sursat verdiyinə görə öldürülə bilərdi

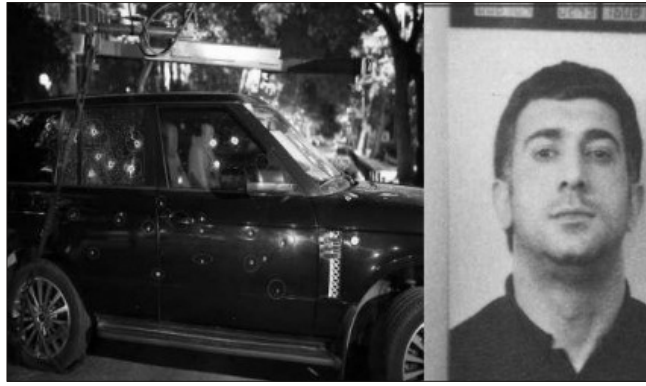
"Ded Xasan"ın ölümündən sonra onun Kürd İşçi Partiyasının həbsdəki lideri Abdulla Öcalanla və onun qardaşı Mehmet Öcalanla əlaqələri, PKK-nı "Kalaşnikov" və qranatomyotlarla təhiz etməsi haqda xəbərlər yayılmışdı. Belə bir vaxtda onun qətlində adları keçən "Rövşən Lənkəranski"nin İstanbulda və daha çox Merab Suxumski kimi tanınan Merab Canqveladzenin isə Antalyada məskunlaşmaları "Ded Xasan" tərəfdarlarında bu şəxslərin qətlə əlinin olmasına şübhələrini bir qədər də artırırdı. Amma əllərində konkret, birbaşa sübutlar olmadığından haqq-hesabın çəkilməsinə də qərar vermək imkanları məhdu idi.

Şübhələr çox, konkret faktlar isə yox

Hazırda "Rövşən Lənkəranski"nin qətili ilə bağlı yaranmış situasiya 3 il əvvəl "Ded Xasan"ın qətlindən sonra yaranmış vəziyyəti xatırladır. Rövşən qətlinin sifarişçilərinin kimlər ola biləcəyi haqda versiyalar var, amma konkret ittiham irəli sürmək hələ tezdir. Qətlin bilavasitə icraçıları ortaya çıxarılıb dindirilməyincə ehtimallar, şübhələr birmənalı şəkildə almayacaq. Bu gün

"Rövşən Lənkəranski"nin qətlində PKK izi

"Qanuni oğru"nun kürd terrorçuları tərəfindən öldürüldüyü ehtimalları artır; qətlindən az əvvəl Rövşən zirehli maşınını kim və niyə müsadirə edib?

"Lənkəranski"nin öldürülməsində "Ded Xasan" klanının selueti görünür. Amma şübhələr konkret faktlarla bərkidilməyib.

"Lənkəranski"nin sürücüsü danışdı

Qeyd edək ki, "qanuni oğru" avqustun 17-dən 18-nə keçən gecə İstanbulun Beşiktaş rayonundakı Barbarossa bulvarında qətlə yetirilib. İki naməlum şəxs səsboğucusu olan tapança ilə lüks hoteldən çıxaraq "Range Rover" markalı avtomobilə əyləşən "Lənkəranski"nin olduğu maşını

atəşə tutub. Avtomobilin salosunda həmçinin sürücü və cangüdən olub. "Rövşən Lənkəranski" və sürücü hadisə yerində ölüb, cangüdən isə yaralanıb. Atəşə tutulan avtomobilin sahibi Bakıda biznesi olan Tahir Can soyadlı Türkiyə vətəndaşıdır. Türkiyə KİV-i artıq Tahir Canın istintaqa ifadəsini yayımlayıb. Qətdən sonra saxlanılan 4 nəfərdən biri olan T.Can Türkiyədə önəmli iş adamlarından sayılır. İfadəsində isə Tahir Can R.Canıyevin qardaşı Namiqlə Bakıda qonşu və dost olduğu-

nu, Rövşənlə də qardaşı vasitəsilə tanış olduğunu bildirib. T.Can qeyd edib ki, "Rövşən Lənkəranski" həmin gün onun qonağı imiş və birlikdə yeməyə gediblər. O gün isə Dubaydan gələn qonaqları ilə (həbs olunan digər üç avtoritet) görüşən "Rövşən Lənkəranski" Tahir Canın idarə etdiyi avtomobildə ön sıradakı oturub, hərəkət edərkən, maşın sağ tərəfdən atəşə tutulub. Ağır yaralanan "Rövşən Lənkəranski"ni sol (yəni sürücü) tərəfdən dartıb çıxaran və təcili yardımdan öncə taksiyə qoyaraq xəstəxanaya da göndərən məhz Tahir Candır. T.Can isə sol tərəfdə olduğundan az xəsarət alıb. Digər yaralı isə R.Canıyevin mühafizəçisidir və "Lənkəranski"nin arxasındakı oturmaqda əyləşdiyindən güllələrdən bir neçəsi ona deyib və onun hazırda ağır yaralı olduğu bildirilir. Olaydan sonra türk mediasının şahid ifadələrinə dayanan "sürücü öldürüldü" xəbəri sırf Rövşən sürücü tərəfdən avtomobildən düşürüldüyü üçün meydana çıxıb. Sürücü Tahir Can olub, avtomobil də onun oğlu F.Cana aiddir. Qeyd edək ki, Tahir Can və digər üç avtoritet hazırda İstanbul polisindədir və onlar qanunsuz silahdan istifadə etməkdə ittiham edirlər. Onu da bildirək ki, Azərbaycan mediasında Tahir Can hotelin sahibi və neqliyyat daşımaçılığı ilə məşğul olan şəxs kimi təqdim edilib. T.Can uzun müddətdən bəri Azərbaycanda hər hansı bizneslə məşğul olmur. Digər 3 şəxs isə "Hacı Beyləqanski" (Hacıbaba Tahir oğlu Talıbxanlı), "Zaur Sumqayıtski" və "Vahid Bakinski"dir. Saxlanılan "Zaur Sumqayıtski" 30 yaşlı Zaur İsayevdir. Daha əvvəl İsaye-

vin adı mediada hallanmayıb və ona görə də o, çox məşhur deyil. Bununla belə, o, "Rövşən Lənkəranski"nin əmrlərini icraçısı kimi tanınır.

"Lənkəranski" İnterpolndan necə qorunmuş?

"Rövşən Lənkəranski"nin öldürüldüyü yerdə Rövşən Əliyev ad-soyadının qeyd olduğu pasport tapılması da maraqlı məlumatların ortaya çıxmasına səbəb olub. "Ded Xasan"ın ölümündən sonra Türkiyəyə köçən "Lənkəranski" orada bu soyadla yaşayıb. Çünki İtaliya hökumətinin təşəbbüsünə əsasən İnterpolun xətti ilə onun haqqında saxta pulların dövriyyəsi və çirkli pulların yuyulması ittihamı əsasında beynəlxalq axtarış elan edilib. Bu saxta pasportla "Rövşən Lənkəranski"ni 2 dəfə Kiyevdə saxlayıblar və mövqələrinin kifayət qədər güclü olduğu Ukraynadan deportasiya ediblər.

Zirehli maşını və sürücüsünü Azərbaycanda saxlayıblar deyə...

"Lənkəranski"nin ölümündən sonra onun sayıqlığını itirməsinin qurbanı olması haqda fikirlər dolaşmağa başlayıb. "Yeraltı dünya"nın nüfuz sahibinin çoxsaylı düşmənlərinin olması rəğmən xüsusi qoruma altında, zirehli maşında gəzməməsi qınayıcı sual şəklində ortaya çıxıb. "Yeni Müsavat"da "Rövşən Lənkəranski" bu maşında gəzseydi, öldürülməzdi" sərəlvhəli yazı dərc olunandan sonra redaksiyamıza maraqlı məlumat daxil olub. Mənbənin verdiyi bilgiyə görə, "Rövşən Lənkəranski"nin istifadəsində zirehli maşını olub. 450 min dollara alınmış həmin maşın bir neçə ay əvvəl Azərbaycan ərazisin-

də saxlanılıb. Həmin zirehli avtomobilin sürücüsü də formal əsasla istintaqa cəlb edilərək saxlanılıb.

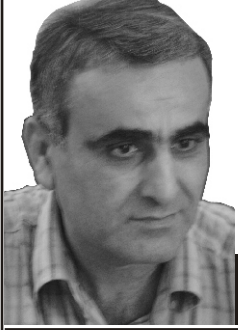
"Qanuni oğru"nun ailəsinə son sözü

Qətl baş verən gün "Rövşən Lənkəranski"nin ailə üzvlərinin onun yanında olması haqda xəbər vermişdik. Politika.az saytı "Lənkəranskinin ailəsinə son sözü nə olub?" sərəlvhəli yazıda bu mövzuda əllərinə çatan xəbəri çatdırıb.

Həmin yazıdan sitat: "Rövşən Lənkəranski" İstanbulda yaşadıqları evdən çıxarkən ailəsinə kiçik bir işi olduğunu və yarım saata qayıdacağını söyləyib. Mənbənin dediklərindən: "Rövşən deyib ki, bir az işim çıxıb, tez qayıdacam. Şəhərdə olacam. Ailəsi onun təcili gedişindən nigaran qalıb. Amma onun həyat şərtlərini bildikləri üçün tez-tez işinin çıxmasına vərmişdilər. Ona görə fikirləşiblər ki, uzağı 1 saata qayıdır. Bir neçə gün idi ki, ailəsi Rövşən yanında idi".

Mənbənin verdiyi məlumatda deyilir ki, "Lənkəranski" vəd etdiyi vaxtda evə qayıtmayıb. Ailəsi 2-3 saat onun yolunu gözləyib və bir xəbər çıxmadiğımı görəndə zəng etməyə başlayıblar. "Lənkəranski"nin telefonu açmamasından narahat olan ailəsi təsadüfən televizoru açarkən faciəvi xəbəri efrindən eşidib. Türkiyə mediası Rövşən Əliyev ad-soyadlı şəxsin qətlə yetirildiyi xəbərini çatdırıb. "Rövşən Lənkəranski" həmişə evdən ayrılarda qapını kilidləyirmiş. Efrindən qətl xəbərini eşidən ailəsi qapı kilidli olduğuna görə heç bir yerə çıxa bilməyib. "Lənkəranski"nin qayınası zəng edilib və o, həmin mənzilə gələrək qapını açdı. Daha sonra qardaşı Namiq Canıyevə məlumat verilib və o elə həmin gecə İstanbula uçub. Və sonradan "Lənkəranski"nin cənəzası Türkiyədə tanınan azərbaycanlı iş adamı, "Palmali" Şirkətlər Qrupunun rəhbəri Mübariz Mənsimovun təyyarəsində Lənkərana gətirilərək torpağa tapşırıldı. Avqustun 25-də onun 7 mərasimi olacaq. Yas mərasimində bir sıra tanınmışların iştirakı gözlənilir. Onların arasında "Kurtlar vadisi" serialının qəhrəmanı olan Polad Ələmdar rolunun ifaçısı Necati Şaşmaz və ünlü müğənni Mahsun Qırmızıgülün olacağı xəbər verilir. Mərhumun dəfn mərasimində azərbaycanlı nazirlərdən biri də iştirak edib. Bir neçə il əvvəl qətlə yetirilən əfsanəvi "qanuni oğru" "Sabirabadlı Hikmət"lə də yaxın münasibətləri olan həmin nazirdən savayı yasda deputat Fəzail Ağamalı, Mübariz Mənsimov, həmçinin kriminal avtoritetlərin bir çoxu iştirak ediblər. Eyni zamanda Rusiyadan bir qrup "qanuni oğru"nun olduğu kortej də Lənkərana gəlib.

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV

51+1-ci qurbana çevrilməmək üçün

Zahid SƏFƏROĞLU
zsafaroglu@gmail.com

Terrorçular Türkiyəyə qarşı bu xain və qan donduran qəddarlığa da imza atdılar. Bəlli olub ki, qardaş ölkədə 51 nəfərin ölümünə səbəb olan budəfəki partlayışı 12-14 yaşlı "canlı bomba", yəni uşaq törədib. Azyaşlı ya özünü partladıb, ya da onun üzərindəki kənardan idarə olunan "şəhid kəməri"nin işə salındığı güman edilir.

Beləcə, terror da bəzi bəd xəstəliklər kimi cavanlaşmaqdadır. Terrorun başında durub onu yönəldənlər artıq uşaqları da öz allahsız əməllərinə alət etməklə həm Türkiyə toplumunda, həm də bütövlükdə regionda, bəşəriyyətdə xofu gücləndirməyə, özləri haqda məğlubedilməz mifini yaşatmağa çalışırlar.

Ancaq bu, əlbəttə ki, gücün nümayişi deyil. Əksinə, gücsüzlüyün, qorxaqlığın təntənəsidir. Çünki özünü güclü, möhtəşəm, məğlubedilməz sayan bir qüvvə, örgüt apardığı mübarizədə qorxaqcasına uşaqlardan silah, canlı sipər qismində istifadə eləməz, günahsız insanları, uşaqları, qadınları hədəf seçməz, dinc sakinlərin arxasında gizlənməz! Boşuna deməyiblər ki, "qorxaq qəddar olar".

Tarixdə terrorçuluq nümunələri çox olub. Ancaq ilk dəfədir ki, şüuru yaxşı kəsməyən azyaşlılardan məhz belə iy-rənc, qəddar əməllər üçün, Türkiyəyə xain hücum üçün istifadə olunur. Sözsüz ki, ortada şirnikləndirici amil var, apancı rolu da elə həmin amil oynayıb.

Hələ həyat təcrübəsi olmayan, dünyanın bərkindən-boşundan çıxmayan uşaqları aldatmağa nə var ki. Çox vaxt onları nə ilə yoldan çıxarırlar? Şübhəsiz ki, maddi şeylərlə, azacıq pulla və bir də vədlərlə. O cümlədən terrorçuların təmsalında Cənnət vədi ilə, daha dəqiqi, Cənnət nağılı ilə!

Yox, biz, əstəğfurlah, Cənnət və Cəhənnəmin varlığına şəkk eləmirik. Ancaq din-imandan azca anlayışı olanlar bilir ki, heç kəs günahsız insanları öldürmək hesabına Cənnət əhli olmayacaq, Cənnətə düşməyəcək. Ona görə də uşaqların beynini "Cənnət nağılları" ilə yumaq elə dinsizliyin, allahsızlığın özüdür ki, var! Bu mənada özünü partladan və ya kənardan partladılan o bədbəxt uşaq da əslinə qalsa, terror qurbanıdır: 51+1-ci qurban...

Odur ki, uşaqlarımızı qoruyaq. Bundan ötrü yad ünsürlərin və cərəyanların onları yoldan çıxarmasınadək valideynlər özləri dinlə, İslamla bağlı minimal bilgiləri övladlarına verməyi bacarmalıdır. Bu işdə şəksiz ki, dövlət, məktəb də kənarında qalmamalıdır. Həmçinin, televiziyanın üzərinə mühüm missiya düşür. Lazımdırsa, orta təhsil ocaqlarında İslam bilikləri bir fənn kimi tədris oluna bilər. Yalnız o halda, uşaqlar, yeniyetmələr radikal və aqressiv dini ideologiyalara qarşı daha hazırlıqlı, immunitetli ola bilərlər.

Uşaqlar istənilən cəmiyyətin gələcəyidir. Bu gələcəyin insanlığa və bəşəri dəyərlərə qənim kəsilmiş terror təşkilatlarının və onların arxasındakı daha məkrli qüvvələrin nəzarətinə keçməsinə əsla imkan vermək, şans tanımaq olmaz. Həm də o səbəbə ki, uşaq ikən mənimsənən hər hansı doqmanı beyinlərdən pozmaq, silmək, təmizləmək sonradan qat-qat çətin olur, nəinki orta yaşlı nəslə sağlam yola çəkmək.

Bax, həmin o, Qaziantepdəki toyda özünü partladan və ya kənardan partladılan uşaq bəlkə böyüyüb öz xalqına xeyirli bir mütəxəssis, ya bəlkə elm adamı olacaqdı, millətini, ölkəsini qabağa aparacaqdı. Kim bilir. Bəlkə də. Amma olmadı. Çünki ölüm-həyat anlayışlarını hələ düz-əməlli qavramayan bir uşaq terrorçuların onun üçün qurduğu tələdən öz gücünə qurtula bilməzdi. Onun elə bir gücü yox idi, ola da bilməzdi.

Şəksiz ki, həmin uşağın özü də güclü mənəvi terror basqısı altında olub, daima qorxudulub. Bu səbəbdən yəqin ki, acı gerçəyi, onu gözləyən faciəni doğmalarına deməkdən çəkinib, labirintdən qurtula bilməyib - axı söhbət uşaq psixologiyasından gedir...

***

Uşaqlarla vaxtında açıq, səmimi və dost olun, onların etibarını itirməyin ki, övladlarınızın qayğılarından, maraqlarından vaxtında xəbər tuta bilərsiniz. Uşaqları itirməyən, onlara sahib çıxmağın tək yolu bu.

Mərkəzi Seçki Komissiyası rayonlarda da irə seçki komissiyalarının və məntəqə seçki komissiyaları üzvlərinə xüsusi ixtisaslaşdırılmış kurslar, təlimlər keçməyə başlayıb. Belə kurslardan biri dünən Qəbələdə start götürüb.

cək və Mərkəzi Seçki Komissiyasının səlahiyyətli nümayəndəsi, rayon prokuroru və polis şöbəsinin rəisinin məruzələri dinlənəcək.

Azərbaycanda isə adətən həmişə seçkilərin necə keçəcəyi sualından çox seçkinin səhəri nə baş verəcək sualı aktual olur. Artıq mediada "26 sentyabr referendumunun sə-

Moskva və Tehranın rolu olmamış deyil. Kifayət qədər sərt mövqeyə malik Klintonun hakimiyyətə gəlişi gözlənilir. Bir sıra digər beynəlxalq amillər də coğrafiyamız uğrunda savaşı qızışacağından xəbər verir. Eyni zamanda hakimiyyətdaxili nəsil dəyişməsi də "yetişib". Bütün bu faktorlar referendumun sonrasını müəy-

konyukturadan asılı olacaq. Lakin nəyin şahidi olacağımızı vaxtı çatanda biləcəyik. Təəsüflə qeyd edərəm ki, cəmiyyətin və siyasi opponentlərin bu subyektiv vəziyyətə təsir imkanı heçə endirilib".

Partiya sədri onu da qeyd etdi ki, referendumdan sonra kütləvi etirazların olacağı ehtimalı yüksəkdir. Lakin kütləvi

"İqtidarın ən böyük müxalifəti elə iqtidarın öz içindədir"

Partiya sədri referendumdan sonra mümkün iki versiyadan danışdı

MSK Katibliyinin media və ictimai əlaqələr şöbəsinə verilən xəbərə görə, 116 sayılı Qəbələ DSK-nın 54 məntəqə seçki komissiyası sədrinin iştirakı ilə keçirilən seçki hüququ üzrə ixtisaslaşdırılmış kursların ilk günündə Mərkəzi Seçki Komissiyasının katibi Mikayıl Rəhimov "Referendum aktı layihəsinin seçicilərə çatdırılmasında aşağı seçki komissiyalarının vəzifələri. Referendum prosesində KİV-lərin rolu, yerli və xarici müşahidəçilərin hüquq və vəzifələrinin praktiki tərifləri" mövzusunda məruzə ilə çıxış edib.

Sonra Qəbələ Rayon Məhkəməsinin hakimi Feyruz Abbasovun "Referendumda iştirak hüququ və onun təminatının qanunvericilik əsasları, aşağı seçki komissiyaları və məhkəmələr tərəfindən referendumda iştirak hüququnun qorunması mexanizmləri" mövzusunda məruzəsi dinlənilib.

Buna qədər isə avqustun 22-də 47 sayılı Mingəçevir, 88 sayılı Göyçay, 89 sayılı Göyçay-Ağdaş və 90 sayılı Ağdaş seçki dairəsi dairə seçki komissiyalarında referendumla bağlı ixtisaslaşdırılmış ilk kurs keçirilib. Rayonlarda növbəti kurslar avqustun 23-24-də təşkil ed-

həri-27 sentyabr və ondan sonra nələr olacaq, nələr ola bilər? Seçkinin səhəri ölkədə mitinqlər, bu kimi fors-major hadisələr yaşana bilirmi" sualları ətrafında proqnozlara rast gəlinir.

Bu suallarla müraciət ediyimiz Vətəndaş və İnkişaf Partiyasının sədri Əli Əliyev bildirdi ki, referendum Azərbaycan üçün yeni hüquqi, onun törəməsi olaraq isə siyasi mərhələni müəyyən edəcək: "Mövcud seçki təcrübəsindən çıxış edərək 27 sentyabra teleportasiya daha düzgün yanaşmadır. Hakimiyyət qarşından gələn iqtisadi-sosial mərhələni, onun törəməsi olan siyasi perspektivi düzgün qiymətləndirir. Belə ki, toplumun kəskin kasıblaması, həyat səviyyəsi və gəlirlərin kəskin enişi şəraitində siyasi fəallığın transformasiyaya uğraması qaçılmaz olacaq. Nəzərə almaq lazımdır ki, bölgəmiz uğrunda dünya gücləri arasında mübarizə kəskinləşəcək. Müttəfiqimiz Türkiyənin beynəlxalq vektoru dəyişməkdədir. Dünənə qədər Əsədin "başını" istəyən Ankara, bu gün Şam siyasətinin dəyişməsi ilə potensial müttəfiqə çevrilir. Təbii ki, bu dəyişiklikdə rəsmi

Əli Əliyev

yen edəcək amillərdir. Plebescitin 2 variantda nəticəsi ola bilər. Lakin hər iki variantda prezidentin manevr imkanları yüksəlir:

1. Referendumdan sonrakı dönmədə prezident hər bir vəziyyəti olduğu kimi qoruyur. Aparılacaq kadr dəyişiklikləri sabit idarəçilik şəraitində icra edilir, idarəçilik fəlsəfəsi davam edir, ölkə əvvəlki kimi yönləndirilir;

2. Prezident külli iqtidarından yararlanaraq və siyasi fors-majordan sığorta əldə edərək, ölkəni qismən demokratikləşdirmək tədbirlərinə də qərar verə bilər. Bu variant az ehtimalı olsa da, nəzəri baxımdan mümkün görünür. Hadisələrin bu yöndə inkişafı beynəlxalq

etirazlar heç də birbaşa referendumla bağlı olmayacaq: "Bu dalğanın səbəbini siyasi deyil, sosial görürəm. Ona görə də seçki təqvimini ilə əlaqələndirməyi düzgün saymıram. Seçicilərin əksəriyyəti nəyin baş verdiyindən xəbərsizdir. Belə məlumatlılığın davamı üçün iqtidar heç nəyi əsirgəmir. Təbii ki, proseslərin obyektiv inkişaf edəcəyi şəraitdə belə ola bilər. Hakimiyyətdaxili qrupların referendumsonu vəziyyətdən narazılığı şəraitində sükutun pozulması mümkündür. Mövcud iqtidarın ən böyük müxalifəti elə iqtidarın öz içindədir. Maliyyə qıtlığı və nəsil dəyişikliyi şəraitində siyasi tənşionun yüksəlməsi realdır".

□ Etibar SEYİDAĞA

Referendum təbliğatı ölkə sərhədini aşır

Dünya Azərbaycanlılarının Beynəlxalq Koordinasiya Mərkəzi sentyabrın 26-da ölkədə keçiriləcək referendumla bağlı Ukraynada maarifləndirmə işinə başlayır. Mərkəzdən verilən məlumata görə, sentyabrda başlanacaq maarifləndirmə işində məqsəd xaricdə yaşayan azərbaycanlıları ölkəmizin həyatında baş verəcək mühim dəyişikliklərlə tanış etməkdir. Ukraynada

dəyirmi masa, digər ölkələrdə isə virtual vasitələrlə aparılacaq maarifləndirməyə əsasən səsvermə hüququ olan tələbələr və digər təbəqədən olan azərbaycanlılar cəlb ediləcək.

Maarifləndirmə zamanı Kiyev şəhərində yerləşən yəhəm də Dünya Azərbaycanlılarının Beynəlxalq Koordinasiya Mərkəzi, Ukrayna Azərbaycanlılarının Birləşmiş Diasporunun internet saytlarından, media vasitələrindən istifadə olunacaq, soydaşlarımız ümumxalq səsverməsi olan referendumda aktiv iştirakla dəvət olunacaq.

Xatırladaq ki, Dünya Azərbaycanlılarının Beynəlxalq Koordinasiya Mərkəzi Bakıda keçirilən Dünya Azərbaycanlılarının 4-cü qurultayından sonra yaradılıb. Mərkəzi ofisi

Kiyev şəhərində yerləşən yəhəm də Dünya Azərbaycanlılarının Nazirliyində qeydiyyatdan keçib. Layihənin ideya müəllifi və rəhbəri Ukrayna Azərbaycanlılarının Birləşmiş Diasporunun (UABD) sədri Hikmət Cavadovdur. Mərkəz dünyanın bir çox ölkələrində fəaliyyət göstərən diaspor təşkilatları ilə birgə fəaliyyət barədə razılıq əldə edib.

Sentyabr ayında qurumun fəaliyyəti və digər məsələlərlə bağlı mərkəz rəhbərliyinin bir sıra ölkələrə səfəri planlaşdırılır.

Bu gün Azərbaycanın Füzuli və Cəbrayıl rayonlarının Ermənistan Silahlı Qüvvələri tərəfindən işğal olunmasından 23 il ötür. 1993-cü il avqustun 23-də Füzulinin 51 kəndi və rayon mərkəzi ermənilər tərəfindən işğal olunub, 55 min nəfərə yaxın sakin doğma torpaqlarından didərgin düşüb. Füzuli rayonu Qarabağ dağ silsiləsinin cənub-şərq ötkələrindən Araz çayınadək sahəni əhatə edir, Cəbrayıl, Xocavənd, Ağcabədi, Beyləqan rayonları və Araz çayı boyunca İranla həmsərhəddir.

qan, İmişli, Sabirabad, Biləsuvar rayonlarında məskunlaşmış.

Zəngin yeraltı sərvətlərə və təbii gözəlliyə malik Cəbrayıl rayonunda mişar daşı istehsalına yararlı və istismara cəlb edilmiş ehtiyatları

504 ton olan Sahverdi yəşəm və ehtiyatları 1348 ton olan Çaxmaqçaya xalsedon yataqları var.

Rayonda yaşı 200-1600 olan 14 ədəd iri diametrlə Şərqi çinarı və digər qiymətli ağaclar, həmçinin Dağtumas kən-

Niyə biz illərdir qapalı çevrə boyunca qaçıırıq?

Hüseynbala SƏLİMOV

Bölkə də nə vaxtsa deyəcəklər ki, filankəs özündən sonra bir yığın sual qoyub getdi. Amma bu, mənə elə də əndişələndirmir. Ona görə ki, elə hey özüm-dən bir şeyi soruşuram ki, cəmiyyət, ayrı-ayrı insanlar bizdən hansısa cavablar gözləyirmi?..

Məsələ də bundadır ki, gözləmir. Bu günlərin söhbətidir. Söz əsnasında dedim ki, ölkəni bu referendumla lap monarxiyaya çevirəcəklər. Həmsöhbətim əlini yelləyərək "Guya bu vaxta qədər monarxiya deyildi ki?" söylədi... Bir daha başa düşdüm ki, əslində insanlar hər şeyi bilir və bu gün ölkədə müşahidə olunan ictimai süstlük informasiyasızlığın və məlumatlılığın nəticəsi deyil...

Bəli, orta statistik azərbaycanlı bir çox hallarda həttə ölkənin sayılıb-seçilən siyasi təhlilçilərindən də məlumatlıdır... Sadəcə, baxıb görürsən ki, azadlıq və demokratiya bu insanlara lap on birinci barmaq kimi lazımdır. 1993-cü ildən sonra Azərbaycan insanı ilk firsətdə demokratiyadan və azadlıqdan imtina etdi... Düzdür, bir məsələ də var ki, o, digər haqlarının da fərqində deyil. Amma problem də elə bundadır ki, digər haqlar da demokratiyaya və azadlığa bağlı olan məsələlərdir. Siyasi cəhətdən azad olmayan və adicə bir söz və yığıncaq azadlığı olmayan bir insan indi durub sosial hüquqlar uğrunda mübarizə aparacaq mı?..

Təbii ki, apara bilməz. Həm də burada bir məsələni də xüsusilə qeyd etmək yerinə düşərdi. Cəmiyyətdə etibar və inam da azalıb. Bir insanla söhbət edəndə o saat gözündə qərribə şübhə oxuyursan: "Birdən elə sən də hökumətin adamı olarsan, ha!.."

Bir sözlə, səmimiyyət tamam çəkilib. Mən həm də bir marginallaşma tendensiyası tuturam bütün bu proseslərdə. Təəssüf ki, 1993-cü ildən sonra demokratiya və azadlıq bir qrup insanın probleminə çevrildi. Demokratiya bir ideya kimi, demokratlar özləri də cəmiyyətin bir kəsimi kimi tamam marginallaşdılar. İndi son günlərin təqib və təzyiqlərinə baxıram və çox istəyirəm ki, bütün fədakar insanların adını hallandırım. Ən azı ona görə ki, onların hamısı buna layiqdir. Fəqət, dərhal da düşünürəm ki, bunun mənası varmıdır? Konkret adlar, isimlər bəlli bir həddə qədər diqqət çəkir. Bu hədd adlanandan sonra artıq hər şey adiləşir, gözəndən düşür. Ona görə də bu gün cəmiyyətin belə insanlara ayırdığı ən böyük diqqət "Bunlar nə edir? Bunlar nə istəyir?" suallarında ifadə olunub...

Bəs bütün bunların sonu nə olacaq? Etiraf edirəm ki, mən bu suallara qəti bir cavab verməkdə acizəm. Doğrusu, bilmirəm nə olacaq... Bəli, hər şeyin şüara çevrildiyi ölkədə mən də bir şüar deyə bilirdim... Məsələn, deyə bilirdim ki, gec-tezi var, demokratiya və azadlıq gec-tez qalib gələcək. Bir şeyi də etiraf edirəm ki, özümün zərər qədər də olsun, buna şübhəm yoxdur və əgər olsaydı, bircə sətir belə olsun, yaza bilməzdim...

Amma adamın özünün inanacağı bir şeydir, başqalarını inandıracağı isə tamam başqa. Hərçənd ki, deyirlər ki, guya insan özü nəyəsə inansa digər insanları da inandıra bilər...

Desəm ki, biz Rusiyanın ötən əsrlərdəki mübarizələri kimi başqalarını, xalqı inandıracağı elə də vacib saymırıq, bu, düzgün olmazdı. Yox, inandırmaq və insanları tərəfimizə çəkmək istəyirik. Amma bacarmırıq. Təbii ki, ötən əsrlərdə, xüsusən də ki, 19-cu əsrdə insanlar siyasətə də aristokratlar kimi yanaşırdılar. Biz belə deyilik. Amma başqa cür də bacarmırıq... Həm də o üzəndən ki, hakimiyyət ictimai kommunikasiyanı da xeyli məhdudlaşdırıb və xüsusən də siyasət adamlarının cəmiyyətə elə bir çıxışı qalmayıb...

Təbii ki, bütün bunlar sözünü deyir. Nəticə də bu olur ki, sözümüzü tamam havadan asılı qalır. Elə bu səbəbdən illərdir ki, qapalı çevrə üzrə, qapalı bir çevrə boyunca qaçıırıq. Ən dəhşətlisə odur ki, getdikcə bu çevrənin radiusu kiçilir və daire daralır. Lap az qala boynumuzda bir ilgəyə çevrilir.

Və təbii ki, bütün bunlar insanı üzür, yorur və usandırır. Getdikcə təkə ona görə yaşayırıq ki, sadəcə, yaşamaq lazımdır...

Bütün bunları deyirmək və bədbinlik kimi qəbul etməyin. Məsələ həttə bundan da qəlizdir.

Məsələn, hər dəfə siyasi məhbuslar azad ediləndə mən qanışıq hislər keçirirəm. Bir tərəfdən insanların azadlığa çıxmasına sevinir və digər tərəfdən də düşünürəm ki, görün, boşalan yerlər kimin üçündür? Dərhal da beynimdən bircə sual keçir: "Görən, bu zəng kimin üçün çalınır?"

Bir gündə iki işğal

Azərbaycanın Füzuli və Cəbrayıl rayonlarının işğalından 23 il keçdi

Rayonunun ərazisi 1386 kv.km, əhalisi 110 min nəfərə yaxındır. Rayonun işğaldan azad olunmuş ərazisində 13 qəsəbə və 20 kənd var. Qəsəbələrəndən 12-si işğaldan azad olunmuş ərazidə yeni salınıb və məcburi köçkün ailələri müvəqqəti olaraq burada yerləşdirilib. Hazırda ərazidə 51 min nəfər məcburi köçkün məskunlaşmış.

Füzuli rayonu 1988-ci ildən başlayaraq mütəmadi olaraq ermənilərin hücumuna məruz qalıb. İşğal nəticəsində 1100-dən çox füzulili şəhid olub, 113 nəfər girov götürüldü, 1450 nəfər müxtəlif dərəcəli əlil olub.

Bu gün Azərbaycanın Cəbrayıl rayonunun da Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğalından da 23 il ötür.

Cəbrayıl rayonunun işğalı zamanı erməni işğalçıları ilə döyüşlərdə 180 nəfər həlak olub. 14 nəfər polis, 60 nəfər mülki şəxs şəhid olub, 90 nəfərə yaxın isə əsir və itkin düşüb. Cəbrayılılar içərisində 180 nəfərə yaxın şəxs Qarabağ müharibəsi əlili statusu alıb, 6 nəfər Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı fəxri adına layiq görüldü.

Ərazisi 1050 kvadrat kilometr olan Cəbrayılın Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən tutulması ilə 72 ümumtəhsil məktəbi, 8 xəstəxana, 5 məscid, 2 muzey, 129 tarixi abidə, 149 mədəniyyət ocağı işğal altında qalıb. Hazırda Cəbrayıl üzrə 351 nəfər şəhid ailəsi var. Cəbrayıldan olan 61100 məcburi köçkün 58 rayonda, daha çox isə Beylə-

Ermənilər Vardenis-Ağdərə yolunu tikir

Gorus-Xankəndi yolundan sonra Qarabağa gedən ikinci yol kimi tanınan Vardenis-Ağdərə yolu əsasən Kəlbəcər və Tərtər rayonunun işğal altındakı ərazilərdən keçəcək.

Bu yolun tikintisi üçün tələb olunan 30 milyon dollar 2014 və 2015-ci illərdə erməni diasporunun telemarafon yolu ilə ayırdığı ianə hesabına başa gələcək.

Ermənistan Dağlıq Qarabağla birləşdirəcək Vardenis-Ağdərə yolunun tikintisi davam edir. Modern.az Ermənistan KİV-nə istinadən xəbər verir ki, 114 kilometr uzunluğu olan yolun asfaltlanması prosesi gedir.

Cəbhədə silahlar susmur

görə, Ermənistan Respublikası Noyemberyan rayonunun Berekamavan, Şavarşavan, İcəvan rayonunun Vazaşen kəndlərində yerləşən mövqelərdən Qazax rayonunun Qaymaqlı, Fərəhli kəndlərində və adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqələrimiz atəşə tutulub.

İşğal altında olan Füzuli rayonunun Qorqan, Cəbrayıl rayonunun Mehdili kəndləri yaxınlığında, həmçinin Goranboy rayonu ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqələrdən də Silahlı Qüvvələrimizin mövqələri atəşə tutulub.

2937 min kubmetr olan Tulus tuf, ümumi ehtiyatları 5434 min kubmetr olan Çaxmaqçay, Soltanlı tikinti qumu, ehtiyatları 296 min kubmetr olan kərpic istehsalına yararlı Qaracallı gil, ehtiyatları 6644 min ton olan sement istehsalına yararlı Göyərçin-Veysəlli vulkan külü, ehtiyatları 1325 min ton olan Minbaşlı gəc, ehtiyatları 5226 min ton olan əhəng istehsalına yararlı Ağtəpə əhəngdaşı, ehtiyatları 4130 min kubmetr olan Cəfərabad qum-çınqıl qarışığı, ehtiyat-

dində "Divlər sarayı" adlanan mağara təbiət abidəsi kimi qorunurdu.

Cəbrayıl rayonunda respublika və rayon əhəmiyyətli 120-dək tarixi memarlıq abidəsi, qiymətli ağac növlərindən ibarət meşələr, böyük ehtiyata malik yeraltı sərvətlər, qeyri-adi flora və faunası ilə seçilən Diridağın özünəməxsus təbiət guşələri, mineral maddələrlə zəngin su mənbələri erməni işğalçıları tərəfindən dağıdılaraq məhv edilib.

□ E.SEYİDAĞA

Ekstrasens Qurbanlı

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

Bütün sivil dünyada, elm aləmində ekstrasenslik fırıldaqçılığın, yalanın bir növü sayılır. Bizdə isə dövlət nümayəndəsi - dini qurumlarla iş komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı görün nə deyir: "Ekstrasenslik dünyada da qəbul olunub. Lakin ekstrasens falçı deyil. Ekstrasensliklə falçılığı eyniləşdirmək lazım deyil. Falçılıq primitiv şəkildə insanları aldadıb bu və ya digər formada insanların vəsaitini mənimsəmədir. Bu məsələdə bütün dünyəvi dinlərin hamısı bu cür hərəkətləri qətiyyətlə pisləyir. İslam dini də falçılığı və digər bu kimi hərəkətləri pisləyir. İnsanların bu və ya digər inancından sui-istifadə edərək dələduzluq etmək, onların ömlakını mənimsəmək yolverilməzdir. Buna qarşı mübarizə aparılmalıdır".

Çox savadsız açıqlamadır, prinsipcə yazımın görkəmli nümayəndələrindən biri olan adamdan ayrı münasibət gözləmək də mümkün deyil. Məsləhət görərdim Mübariz əkə Ceyms Rendi fondu ilə əlaqə saxlasın, bəlkə 1 milyon dollar uddu. Ceyms Rendi dünyada tanınan fokusçudur, özü də belə illüziyaların elmi ifşası ilə məşğul olur, insanları aldadan şarlatanlar üçün mükafat elan edibdir, deyir kim bu "ekstrasens, falçı, peyğəmbər, fokus qabiliyyətlərini" elmi şəkildə mənə isbat etsə, ona 1 milyon dollar verirəm. Mükafat neçə illərdir ayrılıb, ancaq hələ onu qazanan olmayıb. İndi Mübariz müəllim deyirsə ekstrasenslik düzgün əməldir, buna şübhə lazım deyil, yəqin isbatını da bilir.

Yeri gəlmişkən, Mübariz müəllim həmin açıqlamasında ekstrasensliyin guya falçılıqdan və başqa dələduzluq növlərindən müsbət mənada fərqləndiyini əsaslandırmaq üçün Tofiq Dadaşovun adını çəkir. Ancaq Tofiq müəllim də yolunu davam etdirdiyi Volf Messinq kimi adi kələkbazdan başqa bir şəxs deyildi. Bu temada keçən ilin 28 noyabrında "Yeni Müsavat"da "Messinqin kələyi" adlı yazımda qeydlərim var, təkrar etmək istəmirəm, kimin ürəyi çəkə internetdə tapıb baxa bilər. Yalnız bir şeyi yazım: əgər Dadaşov doğrudan da fikir oxuyurdusa, ekstrasens idisə, nə bilim, paranormal qabiliyyəti-zadı vardısı, bu qabiliyyət niyə SSRİ dağılan kimi, elektron qurğular tərəqqi tapan kimi yox oldu? Çünki indi hərənin bir videokamerası var, fokus göstərmək çətinləşibdir!

Ancaq Mübariz müəllimin bir fikri ilə yüzdəyüz razıyam: falçılıq doğrudan primitiv dələduzluqdur. İndi insanları, xalqları aldadıb ciblərinə girməyin daha sivil üsulları yaradılıb. Misal üçün, xalqın altından neft yatağını dartıb çəkirsən, qalır quru yerdə yanını qaşıya-qaşıya. Başını da Neft Fondu adlı oyuncaqla qatırsan, guya neft gəlirləri bura yığılacaq, qoyunlar fondun yanından keçəndə yunları çənlərə ilişəcək, həmin yunları yığıb satacaqlar, azərbaycanlıların indiki burnu fırtıqlı çolma-cocuqları da 3456-cı ildə bəy kefində yaşayacaqdır. Hətta ətrafda sülənən bəzi "qeheteşniklərdən" bu fondun şəffaf işləməsi temasında nəse təşkilat-zad da qayırsan. Vəssalam. Ondan sonra pulları bas ye, xaricdə hesablar aç, kef çək.

Yaxud 23 il camaatı "lazım gəlsə Qarabağ bizim olacaq" dələduzluğu ilə aldadırsan, lazım isə gəlmir. Bir az etiraz eləsən deyirlər günah sənin özündədir, əgər lazımların gəlməsinə ürəkəndən inansaydın lazım gələrdi, İsa bu-lağında kabab yeyərdin.

Keçən həftə bir qadına dələduzluq maddəsi ilə 11 il həbs cəzası kəsildilər. O, Şəkinin yol polisində reis işləmiş tipə 200 min manat "atmaqda" suçlanırdı. Heç kim soruşmadı ki, ay yol polisi müəllim, sən axı bu 200 min manatı necə yığımsan, maaşınla bunu əldə etmək çətin deyilmə? Əvəzində yazıq qadın dələduzu damladılar.

Ədalətsiz ölkədir. Akulalar kiləkərlər haqda "yirticilik" maddəsi ilə hökm çıxarıb. Donuzlar milçəkləri çirkaba bulamaqda, milçəklər də öz növbəsində ağcaqanadları vızıladaşmaqda suçlayır. Bunun axırı necə olacaq, gərək ekstrasens tapıb soruşaq...

Kreml və Moskva bölgədə maraqlar çəkisməsində

Azərbaycan, Rusiya və Ermənistan prezidentlərinin sonuncu - Sankt-Peterburq görüşündən iki aydan artıq vaxt ötür. Lakin aprel döyüşlərindən sonra sülh prosesini irəli aparmaq üçün yaranan bu fürsət də, belə görünür, reallaşmamış qalacaq. Hər halda, sonuncu görüşün davamı gəlmədi və deyəsən, tezliklə gəlməyəcək də.

Xatırladaq ki, Neva sahillərindəki görüşdə Dağlıq Qarabağ probleminin mərhələli həlli barədə ilkin razılıq əldə olunması barədə həm Azərbaycan rəsmiləri (məsələn, PA rəsmisi Novruz Məmmədov səviyyəsində), həm də Ermənistan mənbələri (məsələn, ANİ Tədqiqat Mərkəzi) məlumatlar yayıb.

Həmçinin prezident Vladimir Putinin etibarlı şəxslərindən olan politoloq Sergey Markov konfliktin məhz mərhələli həll planının masa üzərində olduğunu və hətta artıq bu il münaqişənin həllində ciddi irəliləyişin ola biləcəyini bəyan edib. Putinin müşaviri nişanlımanın "Kazan sənədi" (ona "Lavrov planı" və ya "Putin planı" da deyilir) əsasında baş tutacağını da bir neçə dəfə bəyan edib.

Həmin plana görə, öncə Azərbaycanın 5 və ya 7 (hələ ki bu mübahisə predmetidir) azad olunacaq, qarşılığında Ermənistanın və Dağlıq Qarabağın blokadası götürüləcək, Dağlıq Qarabağa aralıq status verəcək, qaçqınlar öz yurd yerlərinə qayıdacaq, bölgə hərbişləşdiriləcək, ora təhlükəsizliyin qorunması üçün beynəlxalq sülhməramlı qüvvələr yeridiləcək, ən sonda isə Dağlıq Qarabağın yekun statusu müəyyən ediləcək.

***

Lakin nizamlama prosesində Rusiyanın təşəbbüskarlığı ilə belə ümidverici notlar yaranmaqda ikən, İrəvanda radikal silahlı müxalifət qüvvələri polis binasını ələ keçirdilər və Sərkisyan hakimiyyəti ilə ultimativ dildə danışımağa, tələblər irəli sürməyə başladılar. Tələblərin arasında Qarabağ məsələsində hər hansı "torpaq güzəştini" nə yol verilməməsi də var idi.

Maraqlıdır ki, həmin hadisələr zamanı Ermənistandakı bütün qərbyönlü siyasi qüvvələr və media, həmçinin qərbyönlü ekspertlər açıq şəkildə radikalları müdafiə etdi. Başda ABŞ və səfirliyi olmaqla, Qərb, Avropa Birliyi də hadisəyə loyallıq münasibət sərgiləyərək, hakimiyyəti radikallara qarşı sərt addımlar atmaqdan çəkirdən bəyanatlar verdilər. Rəsmi Moskva isə əvvəldən axıradək Sərkisyan rejiminin ya-

ABŞ Qarabağ danışıqlarını pozur -

Brayzanın məqaləsindəki ilginç hədəf

Sabiq həmsədr iştirak etmədiyi qapalı görüşün detallarını hardan bilir, onları niyə məhz indi açır və Putinin Qarabağ planı Vaşinqtonu niyə narahat edir? "5 rayon" söhbəti yenidən gündəmdə...

nında yer aldı və Putin son olaraq bu dəstəyi avqustun 10-da Moskvada Serj Sərkisyanla görüşdə ona açıq şəkildə ifadə elədi.

Əslində İrəvandakı həmin insident təkə region uğrunda savaşa deyil, həm də Qarabağ məsələsində Rusiya ilə ABŞ-in ilk ciddi (pərdəarxası) toqquşması idi. Çünki Vaşinqton nə qədər bəyan eləsə də ki, Qarabağ probleminin həllində Moskvanın patronajlığını və fəallığını alqışlayır, gərçəkdə məlum olur ki, Ağ Ev bundan heç də məmnun deyil.

***

Son olaraq bunu ATƏT-in Minsk Qrupunun ABŞ-dən olan sabiq həmsədri, uzun müddət danışıqlar prosesinin içində olmuş Metyu Brayza ABŞ-in "Atlantik Council" beynəlxalq əlaqələr sahəsində qeyri-hökumət analitik mərkəzinin saytında yerləşdirilmiş məqaləsində ortaya qoyub. Brayza hətta ABŞ-ı xəbərdar edib ki, əgər Putinin Qarabağ planı reallaşsa, o zaman Amerikanın Kremlə Güney Qafqazdan sıxışdırıb çıxarmaq strategiyası iflas olacaq.

Putinin Qarabağ planını isə təxminən bəllidir. O da artıq bəllidir ki, Vaşinqtonun altından-aldından körüklədiyi İrəvan hadisələri (rəsmi Moskva da olayları bu cür təqdim edib) Sərkisyanın əlinə işğal edilmiş

ərazilər məsələsində daha sərt mövqe tutmaq üçün bəhanə verdi. Başqa sözlə, Putinin Qarabağ planına, faktiki zərbə vurdu.

Brayzın məqaləsində bu xüsusda daha bir detal diqqət çəkir. Keçmiş diplomat yazıda iddia edir ki, Peterburqda Putin tərəflərə irəliyə doğru tədricən hərəkət eləməyi təklif edib. Sitat: "Yeni öncə Ermənistan iki rayonu qaytarmalı, Azərbaycan isə qarşılığında nəqliyyat əlaqələrini və Ermənistanla iqtisadi əlaqələri açmalıdır. Madrid prinsiplərinin bürün digər aspektləri, o sırada yerdə qalan beş rayon məsələsi sonrakı danışıqların predmeti olacaq. Həm Əliyev, həm də Sərkisyan Putinin təklifini alqışlayıb - baxmayaraq ki, formal şəkildə onu qəbul etməyiblər. Məsələ ondadır ki, hansısa kompromis qərarın rəsmən qəbul olunması siyasi və təhlükəsizlik sferasında risklər vəd edir: ehtimal ki, bu səbəbdən iyulun 17-də bir qrup erməni radikal milliyətçisi, o cümlədən Qarabağ müharibəsinin veteranları bir polis əməkdaşını öldürüb, bir neçəsini də girov götürməklə İrəvanda polis binasını tutmuşdular".

Həmin hadisələrin siyasi sponsoru isə məlumdur. Buradan hasil olan əsas qənaət

odur ki, ABŞ tərəfi doğrudan da problemin sifri Rusiyanın nəzarəti altında qalması və getməsindən, yumsaq desək, məmnun deyil. Təsədüfi deyil ki, Brayza məqaləsinin sonunda Vaşinqton hökumətini Qarabağ məsələsində fəal olmağa çağırır.

***

Keçmiş həmsədrin məqaləsinin məhz indi işıq üzü görməsi də təsadüfə bənzəmir və Türkiyə-Rusiya barışığını da nəzərə alsaq, hiss olunur ki, rəsmi Bakıda, bütövlükdə Azərbaycan toplumunda Moskvanın uğurlu vasitəçiliyinə və konturları görənən yeni Moskva-Ankara-Bakı formatına şübhə yaratmaq məqsədi güdür. Yəni ki, Rusiyaya ümid etməyə dəyməz, nicat yolu ABŞ-la, Qərblə bağlıdır.

Biz hələ onu demirik ki, Putinin tərəflərə 5 rayon deyil, 2 rayon təklif etməsini ilk dəfədir eşidirik. Görəsən, Brayza qapalı rejimdə keçmiş danışıqların detallarını haradan bilir? Ümumiyyətlə, Putin 2 rayon söhbəti edibmi? Bunu yəqin ki, ən yaxşı görüş iştirakçılarının özləri bilir.

Son gelişmələrdən aydın olan məqam isə budur ki, Qarabağ məsələsi iki böyük gücün girovluğundadır və deyəsən, budəfəki danışıqları Rusiya yox, ABŞ pozub.

□ Siyasət şöbəsi

İndi hamı onlardan danışır. Türkiyənin ana gündəmi hazırda adına FETÖ terror təşkilatı dedikləri Gülən camaatı, onlarla bağlı yeni-köhnə məqamlar, detallarla yüklüdür. Azərbaycanın siyasi və xəbər həyatı da Fətullah Gülən camaatına bağlı gəlişmələrlə çalxalanır. Türkiyədə keçirilən həbslər, aparılan kampaniyalar Azərbaycana da sıçrayıb. Bakıda Gülənlə gizli əlaqələrdə suçlanan müxalif yönümlü fəallar həbsə alınır.

Gülən camaatı, çoxsaylı iddialara görə, Azərbaycanda olduqca ciddi təsir imkanlarına sahibdir. Bu iddialar kifayət qədər yüksək və mötəbər dairələrdən gəlir. Lakin bu iddialar olmasa da, aydındır ki, 20-22 il ərzində Azərbaycanda 20-dən artıq məktəb, universitet, radio-televiziya qurmuş bir şəbəkə ölkəmizdə ancaq iqtidardan zəif ola bilər. Onlarda olan imkan Azərbaycanın bütün müxalifətinin imkanlarının cəmindən daha yüksək sayıla bilər.

Türkiyənin Azərbaycandakı səfiri İsmayıl Alper Coşqun "Yeni Müsavat" qəzetində olarkən, bu barədə danışmış, açıq və bəzən də yarımğızli mesajlar vermişdi.

Cənab səfir qəzetin müvafiq suallarına cavab verərək, ortaya çox ciddi bir gerçəklik də çıxmışdı. Belə məlum oldu ki, Gülən camaatına, gətirdikləri bütün ölkələrdə Türkiyə dövləti arxa durub. Onların dünya çapında uğur qazanmalarının əsas səbəbi də budur! İllərdir ki, dünyanın hər yerində onları Türkiyə adına qəbul edir, buna görə də adekvat münasibət göstərilir. Hər kəs bu gücün, bu missiyanın Türkiyəni təmsil etdiyinə inanıb, buna əmin olub.

Bu yazılanlara qədər "Camaat" Türkiyədə iqtidar ortağı idi, doğrudan da müəyyən sferalarda qardaş ölkəni təmsil edirdi və dövlətlə, AK Parti iqtidarı ilə iç içəydi. Onlar o qədər güclü idilər ki, Türk Silahlı Qüvvələrinin yüzlərlə general və zabitlərini, tanınmış yazar və jurnalistlərini həbsə alır, onlara saxta "Ergenekon işi" açıq, dövlətin gücünü orduya qarşı istifadə edə bilirdi. 2013-cü ilin dekabrına qədər "Camaat" demək, əslində Türkiyə dövləti demək idi...

***

Onların qarşısında Tayyib Ərdoğan kimi güclü bir lider, Türkiyə dövlətinin gerçək başçısı olmasaydı, hələ 2013-dən sonra "Camaat" Türkiyəyə tam və qəti şəkildə sahiblənəcəkdi. Ərdoğan bütün hesabları qarışdırıb, gözələnildən daha güclü çıxdı; türk milləti isə öz liderinə sarıldı və onu tək buraxmadı...

Son qanlı hərbi çevrilişə qədər Ərdoğanı qınayanlar, "Camaat"a müəyyən simpatiya bəsləyənlər ola bilərdi. Lakin qan töküldü, qırğın düşdü, ilmi təhsil missionerlərinin əlləri qana batdı və ...pərdələr açıldı.

İndi onların yaxın zamanlara qədər nə qədər güclü olduğunu, necə şəbəkələşdiklərini, Türkiyəni necə sarmaşıq kimi sardıqlarını hər kəs görür. Bu cür şəbəkələşmə Azərbaycanda da var. Bu barədə "Yeni Müsavat" qəzeti iki il öncə də yazmışdı.

Biz o zaman Prezident Administrasiyasına, nazirliklərə, komitələrə, təhsil sistemine, cəmiyyətə uzanan rüşələri göstərməyə çalışmışdıq.

Yazdıqlarımızın müəyyən

Gülən tərəfdarları Azərbaycana necə işğal etdi - xronika

Azərbaycanda "Camaat"a bağlı olan nazir müavinləri, deputatlar, ictimai xadimlər var - adları...; ölkəmizdə genişmiqyaslı "FETÖ" əməliyyatına start verilir...

təsiri oldu: Gülənçilərin Azərbaycandakı lideri Elnur Aslanov Prezident Administrasiyasından uzaqlaşdırıldı, gənc lider kimi yetişdirdikləri və parlamente yerləşdirdikləri Ceyhun Osmanov təsirsizləşdirildi, Elşad İsgəndərov Dini Komitədən çıxarıldı, məktəblər dövlətin kontroluna keçdi...

Amma...Hamı bilir ki, şəbəkə tam söküləmədi. Bu gün SAM-da, Gənclər və İdman Nazirliyində, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyində, Təhsil Nazirliyində, Milli Məclisdə, media sektorunda və başqa sahələrdə kifayət qədər əhəmiyyətli postlarda "Camaat"çılar əyləşib, fəaliyyətlərini davam etdirirlər. Gənclər və idman nazirinin müavinlərindən birinin - İntiqam Babayevin gülənci olmasına dair açıq iddialar var. İndi bu şəbəkənin bir alt toru da üzə çıxır: məlum olur ki, "Camaat"ın müxalifət düşərgəsi ilə də illeqal əlaqələri varmış...

İnsaf naminə, "Camaat"ın dünya gücü olmasında, o cümlədən də Azərbaycanı təsiri altına almasında yalnız AK Parti iqtidarının suçlamaq düzgün olmazdı. Məsələ burasındadır ki, son 25 ildə Türkiyənin bütün iqtidarlardan, bütün prezident və baş nazirləri Azərbaycandakı Gülən missionerlərini yerli hakimiyyətlərə tapşırıb! Gerçəklik budur! Turqut Özal, Süleyman Dəmirəl, Tansu Çillər, Abdullah Gül... və başqaları.

Azərbaycanda onların güclənməsinin, böyüməsinin, rüşələnməsinin tək səbəbi də budur. Hər kəs onları hər zaman Türkiyənin təmsilçiləri, daha sonra isə iqtidar ortağı və yeni Türkiyəni dizayn edən nəhəng güc bilib. Bu qavrayışa uyğun da hörmətli münasibət sərgiləyib. Gülən camaatına açılan qapılar əslində Türkiyəyə açılıb...

Belə bir məqamda oxucular üçün də maraqlı olardı: Azərbaycana Gülən camaatı necə gəldi? İlk gələn kimlər oldu? Hədəf nə idi? Bu şəbəkələşmə hekayəsi necə başladı, Azərbaycan necə işğal olundu? Ölkəmizdə gülənçilər ilk dəfə nə zaman və necə gəldilər...

Gülən camaatından "Azərbaycan" deyib, ilk dəfə yola çıxan 11 nəfər olub. Özlərinin nəql etdiklərinə görə, onlar Fətullah Gülənin göstərişi ilə Azərbaycana üz tutublar. (Bu barədə "Samanyolu" televiziyanın "nümayiş etdirilən sənədli filmlər var, yazıda onlardan istifadə olunub - red.)

1990-cı il, 10 yanvar tarixində aralarında Sadətdin Başar, Mehmet Tanrısevər, Sadətdin Kültürel, Cahid Dəyəri, Muammer Türkyılmaz, Halit Esendir, Mehmet Şefki Erol və digərləri olan 11 nəfərlik qrup Türkiyədən avtomobillə yola çıxaraq, Azərbaycana doğru istiqamət alıblar, Batuma, sonra isə Tiflisə gəliblər. Azərbaycanın Gürcüstanla sərhədinə çatanda 11 nəfərdən 6-sı Gürcüstanda qalıb, 5-i isə Azərbaycana keçir. Onları Qazax rayonunda Azərbaycanlı könüllü əsgərlər və Xalq Cəbhəsi hərəkatının nümayəndələri qarşılayır. Türkiyədən gələn hər kəsə göstərilən xoş münasibət onlara da göstərilir.

Sonra ilk fətullahçılar Gəncəyə, oradan da Bakıya gəlirlər. Yol üstündə olan rayonlarda, kəndlərdə yerli camaatla görüş-görüşə sovet ordusunun əsarətində olan Bakıya çatırlar. Qrup üzvləri Bakıdakı vəziyyətlə, insanların yaşayış şəraitini, ölkədəki iqtisadi-siyasi durumla tanış olduqdan sonra yanvarın

17-də yenidən Gəncəyə qayıdılar. Gəncədə yerli camaat tərəfindən böyük izdihamla qarşılanırlar. Buradan Gürcüstanla keçir, oradan isə Türkiyəyə dönürlər. Yanvarın 19-da Fətullah Gülən və "Camaat"ın rəhbər heyəti ilə görüşürlər. Azərbaycanda olan 5 nəfərlik qrupun üzvləri gördüklərini, eşitdiklərini, yerli camaatla ünsiyyətdə olarkən gəldikləri nəticəni F.Gülənin də iştirak etdiyi söhbətdə "Camaat"a çatdırırlar.

Azərbaycandan gələnlərin danışdıqlarından sonra F.Gülən "Camaat" üzvlərinin mütləq Azərbaycana getməli olduqlarını deyir.

Beləliklə, "Camaat" qərar verir - "Azərbaycana gedirik..."

20 Yanvar faciəsindən sonra "Zaman" qəzetinin Yılmaz Polad adlı müxbiri və bir neçə əməkdaşı Azərbaycana gəlir. Onlar 20 Yanvar hadisələri və Azərbaycanda baş verənlərlə bağlı qəzet üçün material toplayırlar.

"Zaman" qəzetindən gələn bu şəxslər o zamankı baş nazir Həsən Həsənovla görüşürlər. H.Həsənov "Zaman" qəzetindən gələn türkiyəli jurnalistlərə zəmin durur və 1990-cı ilin əvvəllərində qəzetin Azərbaycanda ilk bürosu açılır. Beləliklə, "Zaman" qəzetinin əməkdaşları Azərbaycanda rəsmi səviyyədə dəstək alaraq, çalışmağa başlayan ilk xarici mətbuat nümayəndələri olurlar.

Bir qrup gənc fətullahçı Türkiyədən Azərbaycana birdəfəlik köç etməyi qərarlaşdırır.

Hilmi Öney adlı iş adamı heyət yoldaşı və üç uşağı ilə Azərbaycana köçən ilk "Gülən camaatı" üzvü olur. Gələnlər Azərbaycanda biznes qurmaqla yanaşı, türk və ingilis dillərində

dərs verməyə də başlayırlar. Bu ərəfələrdə tələbələr Türkiyədəki universitetlərə göndərilməsi ilə bağlı da işlər görülür.

Hilmi Öneyin təşkilatçılığı ilə "Çağ"ın ilk ofisi açılır. Azərbaycandan Türkiyəyə, Türkiyədən isə Azərbaycana tələbələrin göndərilməsi üçün ikitərəfli razılıq əldə olunur.

Bundan sonra iki ölkə arasında tələbə mübadiləsi genişlənməyə başlayır. Hər il Türkiyədən Azərbaycana, Azərbaycandan isə Türkiyəyə təhsil almaq üçün tələbələr göndərilir. Azərbaycandan Türkiyəyə göndərilən 25 tələbədən sonra "Gülən camaatı"nın 36 tələbə və 8 müəllim ibarət üzvləri Bakıya gəlir. Bu qrup 1991-ci il, noyabrın 15-də Bakıya çatır.

Əvvəlcədən gələn "Camaat" üzvlərinin dəstəyi ilə Azər-

"Camaat"dan olan iş adamları Azərbaycana gələndə ilk olaraq Türk İş Adamları Cəmiyyətinə üzv olurlar.

1993-cü ildə Azərbaycanda ilk dəfə olaraq xarici televiziya kanalı açılır. "Camaat"a məxsus olan "Zaman" TV ilk dəfə yayıma çıxır. Telestudionun binasında bir neçə otaq icarəyə götürülür. Bu kanal heftədə cəmi 4 saat efir çıxır.

***

1993-cü ildə açılan Naxçıvan, Sumqayıt və Bakı liseylərindən sonra Ali Bayram (indiki Şirvan-red.), Dədə Qorqud, Ağdaş, Mingəçevir, Quba və Lənkəran türk liseyləri, Naxçıvanda isə Şəhur və Ordubad qız liseyləri fəaliyyətə başlayır.

1993-cü ildə Bakıda köhnə binaların birində Qafqaz Universitetinin açılması üçün işlər görü-

lür. Azərbaycanda Qafqaz Universitetinin açılması üçün "Gülən camaatı"nın Azərbaycana gələn ilk üzvlərindən Ali Bayram dövrün prezidenti ilə görüşür və universitet tikmək üçün onlara yer ayrılmasını xahiş edir.

Onlara indiki Qafqaz Universitetinin yerləşdiyi Xırdalan şəhəri ərazisində 200 hektar yer verir. Beləliklə, Azərbaycanda ilk xarici təhsil verən ali məktəb "Camaat" tərəfindən açılır.

***

Məlumat üçün qeyd edək ki, Azərbaycanda "Camaat"a məxsus 21 lisey, bir gimnaziya, Qafqaz Universiteti və Azərbaycanın 10 müxtəlif şəhər və rayon mərkəzlərində - paytaxt Bakıda Xətai, Sabunçu, Nərimanov, bölgələrdə olan Gəncə, Sumqayıt, Mingəçevir, Şirvan, Lənkəran, Şəki, Zaqatala, Şamaxı və Qax "Araz kursları" fəaliyyət göstərirdi. Adlarını qeyd etdiyimiz müəssisələrin "Çağ Öyrətim İşlətmələri"ne aid idi. Yalnız Naxçıvanda fəaliyyət göstərən 3 lisey "Zaman" öyrətim şirkətinə daxil idi.

***

2014-cü ildə baş nazir kimi Azərbaycana səfər edən Rəcəb Tayyib Ərdoğan "Camaat"la açıq döyüşünü prezident İlham Əliyevlə də müzakirə etdi. Hətta Ərdoğanın ölkə başçısına "Camaat" üzvlərinin adlarını və onların müəssisələrinin siyahısını təqdim etməsi ilə bağlı iddialar da yayıldı.

Elə həmin il Bakıda və bölgələrdəki türk liseylərinin fəaliyyəti dayandırıldı.

***

"Camaat"a qarşı Azərbaycandakı əməliyyatlar yenidən start götürüb və iddialara görə, məsələ ciddidir. Artıq "Zaman Azərbaycan" qəzeti, Qafqaz Universiteti bağlanıb. Gülənci müəllimlər Azərbaycandan çıxarılıb, şəbəkə əhəmiyyətli şəkildə dağıdılıb.

Görünən budur ki, Azərbaycan iqtidarı AK Parti iqtidarı ilə sinxron şəkildə hələ illərlə "Camaat"la döyüşməli olacaq.

İddialar var ki, artıq xüsusi tədbirlər hazırlanıb və yaxın günlərdə Azərbaycanda genişmiqyaslı "FETÖ əməliyyatları" başlayacaq. Bu məqsədlə Türkiyədən də müəyyən kəşfiyyat və əməliyyat dəstəyinin olacağı gələn iddialar arasındadır.

□ Siyasət şöbəsi

Deputatdan qohumu "Lənkəranski" haqda önəmli açıqlamalar

Fəzail Ağamalı: "Rövşən təkrar olunmayacaq"

Əfsanəvi "qanuni oğru" Rövşən Cəmiyyətin ("Lənkəranski") qətli son günlər media və sosial şəbəkələrin əsas müzakirə mövzusu olmuşdur. Hər kəs ondan danışır, onun öldürülməsinə təəssüflənir, eyni zamanda günlər ötdükcə Cəmiyyətin barəsində yeni-yeni fikirlər meydana çıxmaqdadır.

Amma bununla belə, "Lənkəranski"nin ölümünün bu qəddər gündəmə gətirilməsini qınayanlar da var. Onunla bağlı çoxsaylı müzakirələrdən biri də deputat qohumu, Ana Vətən Partiyasının sədri Fəzail Ağamalının dəfn mərasimində iştirakıdır. Deputat ciddi tənqidlərə tuş gəlir.

"Yeni Müsavat"a açıqlamasında F.Ağamalı "Lənkəranski"nin dəfnində iştirakına görə barəsində səslənən fikirlərə bağlı bunları dedi: "Rövşən haqq dünyasına qovuşub. Biz insanıq, bu dünyaya gəlmişimiz kimi, bir gün də bu dünya-

dan köçəcəyik. Bizi yaradan Tanrı hər kəsə bir tale yazıb. Biz o taleni yaşayırıq, son günümüzü Allahın dərğahı ilə keçirib, bu dünyanı tərk edirik. Rövşenin taleyi belə gətirdi. Təbii ki, təəssüf doğuracaq tale oldu. Çünki o, bu sahəyə getməyəydi, əmin idim ki, başqa sahədə özünə yaxşı yer tutacaqdır. Çünki yetərincə ağıl sahibi idi. Kimin nə deməyindən asılı olmayaraq, mən insanlıq borcumu yerinə yetirdim, həmin dəfn mərasimində iştirak etdim. Qardaşımın qızı o ocağın gəlinidir. Rövşən rəhmətlik qardaşım qızının qaynidir. Bu və ya digər şəkildə

bununla bağlı mənə qınayanlara bir sözüm yoxdur. Hər kəsin məsələyə müxtəlif baxışı var. Nə deməyimdən asılı olmayaraq, bu baxış dəyişən deyil. Bir daha deyirəm ki, sözün həqiqi mənasında Rövşənə rəhmət düşür. Çünki o, zamanında xaricdə yaşayan çoxsaylı soydaşımıza kriminal aləm içərisində öz köməkliyini edib".

Partiya sədri xalqın "qanuni oğru"ya öz layiqli qiymətini verdiyi qənaətinədir: "Dəfndə gördüyü ki, Lənkəranda ona rəğbət yüksəkdir. Amma bu, əhalinin kriminal aləmə rəğbəti kimi başa düşülməli deyil. Bu, sadəcə, Rövşenin nəslinə, nəcabətinə və özünə olan münasibətin ifadəsi idi. O, Lənkəran camaatının xüsusi rəğbəti ilə o dünyaya yola salındı. İstəməzdim ki, Rövşən bu yola getmiş olsun. Çünki mən başqa dəyərlərin daşıyıcısıyam. Amma alın yazısı deyilən bir şey var. Buna çox inanıram. Bu da Rövşenin taleyi idi. Atasının intiqamını aldı. Təbii ki, atasının intiqamını alandan sonra o bu yolla vıdalaşa bilər, bu yola getməyə bilərdi. Amma o bu yola getdi, özünün seçimi idi. Bu seçimlə bağlı ona deyilən xoşməramlı fikirlərin heç birini qəbul etmə-

di. Sadəcə olaraq, həmişə təəssüflənmişəm ki, o bu yoldadır".

Deputat "Lənkəranski"nin öz əlamində böyük nüfuz sahibi olduğunu da qeyd etdi: "Yayılan məlumatlardan, deyilən sözlərdən onu demək mümkündür ki, Rövşən öz əlamində söz sahibi idi. İradəsinin qabağında heç bir iradə yox idi. Əslində qalsa, bir insan kimi o, rahat həyat yaşamadı. Amma mənsub olduğu çərçivədə, yəni kriminal aləmdə Rövşən ömrünü şərəflə başa vurdu, azərbaycanlı adına ləkə gətirmədi".

Müəhəbbət "Palmalı" Şirkətlər Qrupunun rəhbəri, azərbaycanlı biznesmen Mübariz Mənsimovun Lənkəranski öldürüldükdən sonra gördüyü işlərə də toxundu: "Əlbəttə, eloğlu kimi öz üzərinə düşən vəzifəni yerinə yetirdi. Bu, Rövşeni tanıyan bir şəxs kimi onun insanlıq borcu idi. Mübariz Mənsimov ünvanına deyilən sözlərə layiq insandır. Qeyd edək ki, dünyada cinayətlər və cinayətkarlar olduğuna görə, bu sahədə söz sahibinin olması realdır. Dünya, cəmiyyətlər birqütblü deyil. Rövşənə qədər bu aləmdə azərbaycanlılar olub, yəqin ki, bundan sonra da olacaq. Amma Rövşən təkrar olunmayacaq. Rövşən gəldi və getdi. Azərbaycanlının o aləmdə olmasını istəməzdim. Heç bir azərbaycanlının həbsə düşməsinə istəmirəm. İstəyərdim ki, hər həs ailəsi, uşaqları ilə bu dünyada azad və xoşbəxt həyat yaşasın".

□ **Cavanşir ABBASLI**

Dövlətin cinayətkar dediyi adamlara cəmiyyət niyə sayğı duyur?

Əhməd Qəşəmoğlu: "Hər şey insanın şəxsi keyfiyyətləri və gördüyü əməllərdən asılıdır"

Məşhur azərbaycanlı avtoritet "Rövşən Lənkəranski"nin (Cəmiyyətin) qətli cəmiyyətdə böyük ajiotajla qarşılandı. Yayılan görüntülərdən onun cənəzəsinin doğma şəhərində qarşılınması və dəfn mərasimində böyük insan izdihamının yaşandığını şahidi olduq. İctimaiyyət böyük izdihamla cinayət aləminin məş-

hur simasını son mənzilə yola saldı. Günlərdir mətbuatın, sosial şəbəkələrin əsas müzakirə mövzusu bu hadisə oldu. Müxtəlif sahələrin, o cümlədən şou-biznes nümayəndələri "Lənkəranski"nin ölümünə təəssüfləndikləri, onun şəxsiyyəti, xeyirxah əməlləri barədə fikir və rəylər bildirdilər. Təbii ki, mətbuatda, eləcə də sosial şəbəkələrdə mərhuma bu cür böyük rəğbətin olmasını, bu kimi olayların geniş müzakirəyə çıxarılmasını qınayan, tənqidi fikirlər səsləndirənlər də oldu. Lakin cəmiyyətin mövqeyi açıq-aşkar ortada idi. **Bəs görəsən, dövlətin qanundankənar hesab etdiyi insanlara niyə cəmiyyət bu cür rəğbət, sayğı duyur? Son olayda da cəmiyyətin göstərdiyi mövqə adekvat idimi?**

Sosioloq Əhməd Qəşəmoğlunun sözlərinə görə, cəmiyyətin bu hadisəyə bu cür münasibət bəsləməsi normal haldır:

"Bəzilərinin dediyi kimi, guya "insanlar korlanıb, ancaq bu cür insanlara rəğbət bəsləyir" və sair, bu kimi fikir səslənməsi səhvdir. Tarix boyu daima bir çox insanlar cinayət aləminin nümayəndəsi kimi tanınıblar, həbsxanaya düşüblər. Bunların hamısını camaat birmənalı olaraq müsbət qarşılamayıb. Amma onların arasında elələri olub ki, imkan düşdükcə kasıb camaata, əhaliyə kömək edib, ədaləti qoruyur. Və beləliklə bəzilərinin haqqında ictimai fikir yaranırdı ki, bu insanların başlarına qəzavü-qəddər gəlib, amma haqq-ədalət yolunda mübarizə aparır və əhaliyə kömək edirlər. Məsələn, Koroğlu, onlarla Qaçaq Nəbi kimi adamlar xeyirxah işlər görürdü. Onda ictimai rəyde onların cinayət əməlləri arxa plana keçir, camaat başlayır onları qəhrəmanlaşdırmağa.

Yeni cəmiyyətdə bu cür insanlara rəğbət yeni hadisə deyildi. Koroğlunu da, Qaçaq Nəbini də dövlət cinayətkar kimi tanıyırdı. Başqa xalqlarda da belə olub. Hər şey burda o insanın şəxsi keyfiyyətləri, gördüyü əməllər, işlər və ətrafındakı PR-dən asılıdır. "Lənkəranski"nin də ətrafında son 10 ildə kifayət qədər yüksək səviyyədə onun imicini qaldıran, qəhrəmanlaşdıran bir piar təşkil edilmişdi. Eyni zamanda xəbərlər gəlirdi ki, Rövşən beynəlxalq səviyyədə, dünyanın bir çox ölkələrində, xüsusən Rusiyada yaşayan insanlarımızın maraqlarını qoruyur. Yeni bazardan, fəhlələrdən tutmuş və digər insanlara Rövşən adı, onun fəaliyyəti, ətrafı, komandası onlara kömək edirdi. Onun qətli camaatda təəssüf yaratdı ki, o dayaq ki, var idi, getdi. Ona görə də camaatda bir yanğı yandı. Nəticədə cəmiyyətin ona qarşı bu cür mövqeyi sosioloji baxımdan qanunauyğun bir haldır".

□ **Xalidə GƏRAY**

"Cəbhətül-Nusra"nın tərkibində vuruşanların məhkəməsi başladı

Avqustun 22-də Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində İŞİD-in tərkibində vuruşmaqda təqsirləndirilən Elbrus Əzizov, Namiq Quliyev, Rasim Bədəlov, İlahi Əzizov, Babək Şirinov, Elman Mirzəbəyov və Əfqan Şamxalovun cinayət işi üzrə məhkəməsi başlayıb.

Lent.az-ın məlumatına görə, hakim Səbuhi Hüseynovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə təqsirləndirilən şəxslərin anket məlumatları dəqiqləşdirilib. Prosesdə Ə.Şamxalovun vəkili

vəsətətlə çıxış edib. O, hüquqlarını müdafiə etdiyi şəxsin barəsində seçilmiş həbs-qətimkan tədbirinin dəyişdirilib ev dustaqlığı ilə əvəz edilməsini istəyib. Vəsətət təmin edilmə-

yib. Məhkəmə baxışı avqustun 29-na təyin edilib.

Qeyd edək ki, ləğv edilmiş Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi (MTN) tərəfindən həyata keçirilmiş antiterror tədbirləri nəticəsində Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələr və ya qruplar yaratma, eləcə də onların yaradılmasında və fəaliyyətində iştirak etmə, onları silahlı, döyüş sursatı ilə, partlayıcı maddələrlə, hərbi texnika ilə, yaxud əsgəri ləvazimatla təchiz etmə, həmçinin Azərbaycan Respublikası vətəndaşları və ya Azərbaycan Respublika-

sında daimi yaşayan vətəndaşlığı olmayan şəxsləri dini məzhəbləri yaymaq, dini ayinlərin icrası adı altında, dini düşmənçilik zəminində Azərbaycan Respublikasının hüddularından kənarında aparılan silahlı münaqişələrə cəlb etmə, yaxud bu məqsədlə döyüş təlimləri keçmə, yaxud həmin məqsədlə fəaliyyət göstərən sabit qrup yaratma, eləcə də həmin qruplarda, təlimlərdə və ya silahlı münaqişələrdə iştirak etmə və digər hüquqazidd əməllərinin törədilməsinə görə Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları -Heydər Zaur Naib oğlu,

Ağdaş sakinləri Moskvada həmyerlilərinin oğlunu oğurlayıblar

Azərbaycan vətəndaşı Rusiyanın paytaxtı Moskva şəhərində girov götürülmü.

Azərbaycan DİN-in mətbuat xidmətinin məlumatına görə, avqustun 21-də Ağdaş rayonunun Şəkili kənd sakini Mədinə Həsənova polisə müraciət

edərək naməlum şəxsin zəng edərək Moskva şəhərində yaşayan oğlu Elşadı girov götürmələrini və onun buraxılması müqabilində 10.000 manat pul tələb etmələrini bildirib.

Ağdaş Rayon Polis Şöbəsi əməkdaşlarının həyata keçirdikləri əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində hadisəni törətməkdə şübhəli bilinən rayon sakinləri Elçin Yaqubov, Zəki Mirhəsənov, Yaşar Ağayev və Cavid Qeysov tutulublar.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Manın devalvasiyasından sonra yaranan problemlərin həlli üçün dövlət tərəfindən bir çox islahatlar keçirilsə də, hələ ki tam nəticə əldə edilməyib. Problemlə kreditlərin, qaytarılmayan əmanətlərin həcmi gündə-günə artır, bazarlarda bahalaşma davam edir. Neftin qiyməti isə müsbət heç nə vəd etmir. Belə olduqda ekspertlər, dövlət rəsmiləri ölkə iqtisadiyyatını bu problemlərdən xilas etməyin yolları ilə müzakirələr aparırlar. "Yeni Müsavat" olaraq biz də ölkəni narahat edən iqtisadi problemlər və onların həlli yolları ilə bağlı iqtisadçı ekspert Vüqar Bayramovla söhbət apardıq.

- Vüqar bəy, Əmanətlərin Sığortalıması Fondu məlumat yayıb ki, ləğvetmə prosedüründə olan "Parabank", "Zaminbank", "Kredobank" və "Dekabank" ASC-lərin qorunan əmanətçilərinin təxminən 55%-nin, yəni 17 786 nəfərin bank hesablarındakı vəsaiti 1 manatdan çox deyil. Vəsaiti qəpiklə ifadə olunan bu qədər əmanətçinin olmasının səbəbi nədir?

- Mənim fikrimcə, bu onunla bağlıdır ki, vətəndaşların bir qismi əmanətlərini geri götürüblər, lakin hesablarını bağlamayıblar. Onların bir qismi bankın müflis olacağından ehtiyatlanaraq öz vəsaitlərini geri çəkib. Lakin həmin hesablar bağlanmayıb, orada bir neçə qəpik pul qalıb. Hesabların bağlanmamasına gəlincə, bank onlara təklif edir ki, hesablarını bağlamasınlar. Çünki daha sonra əmanət yerləşdirmək istərsə, yeni hesab açmaq məcburiyyətində qalmazlar, daha qısa müddətdə əmanət yerləşdirə bilərlər. Hesab edirəm ki, səbəb budur. Başqa heç bir halda vətəndaşın bank hesabı açması və oraya bir neçə qəpik pul qoyması inandırıcı görünmür. Ona görə də böyük ehtimalla söhbət bank müflis olmamışdan qabaq vəsaitini çəkən, lakin hesabı aktiv olan şəxslərin hesab nömrələrindən gedir.

- Ümumilikdə, əmanətlərin qaytarılması ilə bağlı yaşanan problemlərin həllini nədə görürsünüz?

- Əmanətlərin qaytarılması ilə bağlı bizim müəyyən təkliflərimiz var idi. Vəsaitlər qaytarılan zaman əmanətlərin hesablanması üzrə faizlərin də

daha tez baş verir, lakin vətəndaşın əmanətinin faizi hesablanmır, vəsait isə əmanətçiyə gec qaytarılır. Kompensasiya 90 gün ərzində fond tərəfindən ödənilir. İstisna hallarda fond bu müddəti 90 gün də artırabilir. Bu isə o deməkdir ki, əmanətlərin ödənilməsi 6 aylıq bir dövrü də əhatə edə bilər. O baxımdan əmanətlər üzrə faizlərin hesablanması vətəndaşa qaytarıldığı gündə davam etməlidir. Vəsaitlərin qaytarılması ilə bağlı əmanətçilərə konkret müddət də müəyyənləşdirilməlidir. Bütün hallarda 4 bankın müflis olması Əmanətlərin Sığortalıması Fondunun da yükünü artırdı. Son monitorinqlər də göstərir ki,

fərqlənən vətəndaş, bank və hökumət arasında bölüşdürülməsi daha məqsəduyğundur. Hökumət rolunda Mərkəzi Bank və ya Maliyyə Nazirliyi çıxış edə bilər, kredit fərqlərinin müəyyən hissəsini öz boynuna götürə bilər. Nəticədə isə problemlə kreditlərin həcmi azalacaq, vətəndaşlar artıq borcun üçdə birini öz boynuna götürəcəkdir. Digər hissəsini bank və hökumət götürəcəkdir. Banklar üçün də bu addım çox vacibdir. Problemlə kreditlərin həcmi artdıqca depozitlərin qaytarılması ilə bağlı problemlər yaşana bilər. Bank bir vətəndaşdan aldığı depoziti digərinə kredit kimi verir. Bu baxımdan, kreditlər geri qaytarıl

naşı, Azərbaycanın neft hasilatında da azalmalar var. OPEC-in qiymətləndirmələrinə əsasən 2017-ci ildə Azərbaycanda neft hasilatının azalması proqnozlaşdırılır. Proqnoza görə ölkədə neft istehsalı gündəlik olaraq 40 min barel azalacaq. OPEC 2016-cı il üçün Azərbaycanda neft hasilatının gündəlik olaraq 10 min barel azalmasını proqnozlaşdırır. 2017-ci il üçün neft sektorunu gözləyən azalma daha yüksəkdir. ARDNŞ-in rəsmi rəqəmlərinə əsasən aparılan təhlil də göstərir ki, son illər neft hasilatında azalmalar qeydə alınıb. Əgər 2010-cu ildə Dövlət Neft Şirkətinin məlumatında 50 milyon 791 min ton

- Vüqar bəy, ərzaq bazarlarında bahalaşma davam edir. Hazırkı dövrdə bu prosesi sürətləndirən amillər hansılardır?

- Bahalaşmaya təsir edən ən önəmli amil dolların məzənnəsinin bahalaşmasıdır. Çünki rəsmi statistikaya görə, Azərbaycan istehlak etdiyi malların təxminən 75 faizini xaricdən gətirir. Deməli, dolların məzənnəsi qiymətlər üçün çox vacibdir və bu valyutanın bahalaşması qiymətləri də qaldırır. Bir nüans da odur ki, may ayında dolların ucuzlaşması qeydə alınanda iş adamları qiymətləri endirmədi. Yeni Azərbaycan bazarı bahalaşmaya daha tez reaksiya verir. Belə ki, dolların məzənnəsi

şəxslərdir. Bunun üçün fermerlərin bazara çıxış imkanlarının genişləndirilməsinə ehtiyac var. Qeyri-rəsmi olaraq Bakının bəzi bazarlarında fermerlərin birbaşa bazara girişi ilə bağlı baryerlər var. O baryerlər imkan vermir ki, daha ucuz qiymətə öz məhsullarını satacaq fermerlər bazara çıxışla bağlı qoyulan qeyri-rəsmi baryerlərin aradan qaldırılmasına ehtiyac var. Əgər buna nail olunsaydı, yerli istehsal olan kənd təsərrüfatı məhsullarının qiymətlərində azalmalar ola bilər.

- Xidmət sektorunda və daşınmaz əmlak bazarında son günlər canlanma qeydə alınıb. Bu məsələdə isə ərəb tu-

"Yalnız bu halda iqtisadiyyat neft gəlirlərinin azalmasından sığortalana bilər"

Vüqar Bayramovun bu təklifi həm bankları, həm də vətəndaşları xilas edə bilər

"Növbəti illərdə də hasilatdakı azalmalar davam edəcək, neftin qiyməti isə ölkəmiz üçün əhəmiyyətli olacaq"

fond əmanətlərin qısa zamanda qaytarılmasını təmin etməyə çalışır.

- Vüqar bəy, problemlə kreditlərin həcmində artımın da gündəmədədir. Dollar hər gün qəpik-qəpik artdıqca, problemlə kreditlərin həcmi yüz manatlarla artır. Bundan çıxış yolu nədir?

- Mən dəfələrlə mətbuatda dollarla olan kreditlərə güzəştlərin verilməsini təklif etmişdim. Bu, tək vətəndaşlar üçün deyil, bankların özü üçün də vacibdir. Dolların məzən-

malıdır ki, əmanətlər də verilibilsin. Kreditlərin qaytarılması həm bankların taleyi, həm də əmanətlərin qaytarılması baxımından olduqca vacibdir. Bununla bağlı müzakirələr davam etdirilməlidir.

- Neftin qiyməti Azərbaycan iqtisadiyyatına nə vəd edir? Qiymətin və istehsalın paralel olaraq azalması hansı nəticəyə gətirib çıxaracaq?

- Neftin dünya bazarındakı qiyməti Azərbaycan iqtisadiyyatı üçün olduqca vacibdir.

neft hasil edildiyi qeyd olunurdusa, 2011-ci ildə bu rəqəm 45 milyon 625 min tona, 2012-cu ildə 43 milyon 389 min tona, 2013-cü ildə 43 milyon 483 min tona, 2014-cü ildə 42 milyon 22 min tona, 2015-ci ildə isə 41 milyon 586 min tona qədər azalıb. Yeni son 5 ilin tendensiyasına diqqət yetirsək görürük ki, azalma tendensiyası qeydə alınıb. 2010-cu ildə müqayisədə 2015-ci ildə neft hasilatı 9 milyon ton azalıb. Bu, ARDNŞ-in rəsmi statistikasıdır. Növbəti illərdə də hasilatdakı azalmalar davam edəcək, neftin qiyməti isə ölkəmiz üçün əhəmiyyətli olacaq. Mənfəət neftinin əldə edilməsi, eyni zamanda neft satışından əldə edilən mənfəət birbaşa neftin dünya bazarındakı qiymətindən asılı olacaq. Çünki hasilat azalırsa, kompensasiya edəcək faktor neftin qiyməti olmalıdır. Növbəti illərdə də neft 50 dollara satılacaqsa, bu zaman ölkənin gəlirləri azalacaq. Bu isə onu göstərir ki, Azərbaycan qeyri-neft sektorunun inkişafına çalışmalıdır və islahatların miqyasını genişləndirməlidir. Yalnız bu halda Azərbaycan iqtisadiyyatı neft gəlirlərinin azalmasından sığortalana bilər.

yüksələn zaman bu, istehlak bazarına daha tez təsir edir. Mayın əvvəllərində 100 dollar almaq üçün 149 manat lazım idi, indi təxminən 170 manat lazımdır. Bu da o deməkdir ki, yalnız son 3 aya yaxın müddətdə dollar manata nisbətən 13 faizə yaxın dəyər qazanıb. Bu da idxal olunan məhsulların 13 faiz bahalaşması deməkdir.

- Başqa nə kimi səbəblər var?

- Təbii ki, dolların möhkəmlənməsi yeganə səbəb deyil. Bu gün ərzaq məhsullarının qiymətlərinə diqqət yetirsək paytaxtla bölgələr arasında kəskin fərq var. Bəzi hallarda paytaxtda qiymət fərqi dəfələrlə ölçülür. Bu da onunla bağlıdır ki, fermerlərin bazarlara birbaşa çıxış imkanları məhduddur. Fermerlər məhsullarını birbaşa bazara çıxara bilmədikləri üçün rayonda daha ucuz qiymətə işbazlara satırlar. Onlar isə məhsulları Bakıda daha baha satırsa çıxarırlar. Nəticədə nə fermer qazanır, nə də vətəndaş. Qazanan fermerlə vətəndaş arasında vəsi-təçilik edən bir qurum və ya

ristlərin rolu vurğulanır. Sizcə, ərəb amili bahalaşma yarasına bilmirmi?

- Hələlik ərəb ölkələrindən gələn turistlərin əmlak bazarına elə ciddi təsirlərinin olacağını gözləmirəm. Məsələn, İstanbulda, eləcə də Türkiyənin digər şəhərlərində ərəblər, o cümlədən digər ölkələrin vətəndaşları mənzil bazarının əsas alıcıları hesab olunsaydı, bu bazarın əsas iştirakçıları arasında Azərbaycan vətəndaşları da var idi. O baxımdan, düşünürəm ki, ərəblərin mənzil bazarına təsiri yüksəkdir. Həmçinin ərəb turistlərin ərzaq və ya məişət malları bazarında da qiymət artımına səbəb olacağını düşünürəm. Məlumatlar var ki, Sədərək bazarının alıcıları arasında ərəblərin sayı artıb və bu da müəyyən qədər canlanma yaradıb. Ancaq bu faktın özü də qiymət artımı üçün yetərli deyil. Ərəb turistlərin gəlişi yalnız xidmət sektorunda müəyyən qədər bahalaşmaya səbəb olub.

"Hökumət 5000 dollara qədər olan kreditlərə görə konkret məzənnə müəyyənləşdirə bilər, məsələn, 1.05 ola bilər"

yişdirilməsini təklif edirdik. Mövcud qaydalara əsasən əgər bank müflis olubsa, sığorta hadisəsi baş verdiyi an artıq əmanətlər üzrə faiz dərəcələrinin hesablanması dayandırılır, ancaq kreditlərin faizlərinin hesablanması davam etdirilir. Mən təklif edirəm ki, əmanətlər üzrə faizlərin hesablanması qaytarılan gündə davam etsin. Qaydalara əsasən, fond bank tərəfindən əmanətlərin qaytarılması ilə bağlı müddət təyin edib. Hətta vətəndaş bir neçə ay gözlənilə bilər. Bu isə ona gətirib çıxarır ki, sığorta hadisəsi

nəsində artımlar ödənişlərin də miqdarına təsir göstərir. Dolların bahalaşması xarici valyutada kredit götürən şəxslərin xərcini artırır. Dollarla olan bütün kreditlərə görə vahid məzənnənin müəyyənləşdirilməsi çətin məsələdir. Ancaq hökumət 5000 dollara qədər olan kreditlərə görə konkret məzənnə müəyyənləşdirə bilər, məsələn, 1.05 ola bilər. Bu məsələ Mərkəzi Bank tərəfindən müzakirə olunsaydı sonradan qərar qəbul edilərdi. Eyni zamanda xarici valyutada olan kreditlərdə dolların bahalaşmasından yaranan

Azərbaycanda qısa zamanda neftin dominantlığını azaltmaq mümkün deyil. Qeyri-neft sektorunun qısa zamanda aparıcı sektora çevrilməsi nəinki praktiki, heç nəzəri baxımdan da mümkün deyil. Bunun üçün bir neçə il tələb olunur. İslahatlar bir neçə il əhatə etməlidir ki, yalnız müəyyən müddətdən sonra həmin islahatların təsirlərini hiss etmək mümkün olsun. Qısamüddətli dövrdə Azərbaycan üçün neftin qiyməti həlledici olacaq və iqtisadiyyatdakı inkişaf tempini müəyyənləşdirən əsas faktor olacaq. Neftin ucuzlaşması ilə ya-

Ölkədə milli valyutanın dəyərdən düşməsi bir çox sahəyə, xüsusilə də tikinti sektoruna zərər verdi. Manatın dollara nisbətində ucuzlaşması və neftin qiymətinin də aşağı düşməsindən sonra ölkədə bir zamanlar müşahidə olunan tikinti bumu getdikcə zəiflədi və nəticədə bu sahədə çalışan xeyli insan işsiz qaldı.

Lakin son zamanlar Bakıda tikinti sektorunda yenidən canlanma müşahidə olunur. Musavat.com-un məlumatına görə, hazırda Bakıda "Qara Qarayev" dairəsinin yaxınlığında bir neçə yerdə, "Sovetski" kimi tanınan ərazidə, Şərifzadə küçəsində yerləşən yataqxanaların etrafında tikinti işləri başlanılıb.

Qeyd etdiyimiz ərazilərdə qızgın iş gedir. Bakıda tikintilər aparılan bəzi ərazilərdə Nazirlər Kabinetinin xüsusi qərarı ilə elan lövhələri də vurulub. Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə qəzalı vəziyyətdə olan binalar sökülür, orada yaşayan sakinlərə isə başqa yerdə kirayə qalmaları üçün ödəniş olunur. Həmin sakinlərə bina hazır olduqdan sonra ev veriləcəyi bildirilir. Sakinlərin əksəriyyəti adətən bu kimi təkliflə razılaşırlar.

Onu da qeyd edək ki, ölkə başçısı İlham Əliyev bu ilin yanvar ayının sonunda keçirilən hökumətin müşavirəsində bu məsələyə xüsusi toxunaraq bildirmişdi ki, tikinti ilə bağlı bütün sünü əngəllər aradan qaldırılmalıdır. Prezident bildirmişdi: "Tikinti ilə bağlı heç bir sünü əngəl olmamalıdır. İş adamlarına da mürciət edirəm, sizdən kiməsə qanunsuz nə isə tələb edəcəksə birbaşa məlumat verin və o qanunsuz əməlləri törətmək istəyənlər ciddi şəkildə cəzalandırılacaq".

Bakıda yeni tikinti bumu başlayır

Ekspert: "Tikinti sektorunda bir zamanlar yaradılan sünü maneələr bir qədər aradan qaldırılıb"

Bakıda baş verən bu kimi işləri tikinti bumunun başlanması saymaq olarmı?

Mövzu ilə bağlı musavat.com-a iqtisadçı ekspert Qadir İbrahimli danışdı. O bildirib ki, tikinti sektorunda böyük canlanma başladığını demək tezdir: "Öncə qeyd etdik ki, bu kimi söküntü işlərini aparın zaman vətəndaşlarla razılaşmaq lazımdır.

Yəni onlar evlərindən zorla çıxarılmamalıdır. Tikintiye gəlincə isə hesab edirəm ki, bunu tikinti bumunun başlaması adlandırmaq doğru olmaz. Çünki hazırda görülən işlər sadəcə lokal olaraq aparılır. Tikinti sektorunda əvvəlki kimi canlanmanın yaşanması mümkün olmayacaq. Çünki birincisi, ölkənin gəlirləri buna imkan vermir.

Belə ki, dövlətin büdcəsi əvvəlki illərlə müqayisədə dollarla götürsək 2 dəfə azalıb. Bu azalma yenə də davam edəcək. Bu baxımdan söyləmək olar ki, yaxın 4-5 ildə tikinti bumunun başlaması da gözlənilir. Sadəcə olaraq, hökumət bu mərhələdə istəyir ki, işsizlik problemini nisbətən həll etsin. Lakin bu, ciddi nəticələrə gətirib çıxarmayacaq. Çünki əhalinin alıcılıq səviyyəsi, ölkənin gəlirləri tikinti bazarı üçün uğurlu hesab olunacaq vəziyyətdə deyil. Hər halda, hökumət hesab edir ki, 2 minə qədər qəzalı kimi qeydə alınan binaları işlər sadəcə lokal olaraq aparılır. Tikinti sektorunda əvvəlki kimi canlanmanın yaşanması mümkün olmayacaq. Çünki birincisi, ölkənin gəlirləri buna imkan vermir.

minə son qoyulmalı, rəqabət mühiti inkişaf etdirilməlidir".

Ekspert bildirib ki, tikinti sektorunda bir zamanlar yaradılan sünü maneələr indiki məqamda bir qədər aradan qaldırılıb: "Tutaq ki, bir zamanlar hansısa dövlət qurumları tikinti aparılan əraziyə gəlib, orada müxtəlif maneələr yaradırdırsa, bu gün həmin hal az müşahidə olunur. Ancaq bütövlükdə bu gün də daşınmaz əmlak bazarında qiymətlər çox yüksəkdir. Bu isə onu göstərir ki, həmin tikinti şirkətləri hansısa iri çaplı məmurlara məxsusdur. Onlar isə bazar qaydaları ilə işləmirlər. Yüksək qiymətlər təklif edirlər və həmin qiymətlərlə satış zəif olsa da, bu, tikintinin gerçək sahiblərini o qədər qayğılandırmır. Yeni bu kimi problemlər hələ də qalmaqdadır".

□ Əli RAİS

Dollara tələbatın artmasının səbəbi açıqlandı
Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası:
 "Payızın gəlməsi ilə iqtisadi aktivlik artır"

Valyuta bazarının tənzimlənməsi Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının (MBNP) deyil, Azərbaycan Mərkəzi Bankının (AMB) mandatında olan sahədir. Yeni valyutaya olan tələb-təklif AMB tərəfindən tənzimlənir.

Palatadan APA-nın sorğusuna cavab olaraq belə bildirilib. MBNP-dən qeyd edilib ki, palata yalnız bankların Mərkəzi Bankın müəyyənləşdirdiyi 4%-lik marja koridoruna əməl etmələrinə nəzarət edir: "Yeni banklar Mərkəzi Bankın müəyyənləşdirdiyi rəsmi məzənnədən 4% ucuz ala və 4% baha sata bilərlər. Banklar bu faiz koridorundan az və ya yüksək qiymət müəyyənləşdirə bilməz. Bu günə qədər bankların bu qaydanı pozması halları qeydə alınmayıb və bu barədə siqnal yoxdur".

Palatadan hazırda bazar da valyutaya olan tələbatın təklifdən bir neçə dəfə çox olduğunu təsdiqləyiblər. "Biz bunu gözləyirdik, çünki yayın bitməsi və payızın gəlməsi ilə iqtisadi aktivlik artır və bir çox şirkətlərin xaricdəki tərəfdaşlarına ödəmələrin vaxtına təsadüf edir", - deyərək MBNP-dən bildirilib.

Dolların "qara bazar" da alış-satışına gəlincə, palatadan bildirilib ki, bu, qeyri-qanuni fəaliyyətdir və bununla hüquq-mühafizə orqanları mübarizə aparır: "Bizdə bu barədə məlumat olduqda biz hüquq mühafizə orqanları ilə paylaşırıq və onlar lazımı tədbirləri görürlər. Palata hüquq-mühafizə orqanı deyil. Biz yalnız lisenziya verdiyimiz qurumlara nəzarət edirik və bizim nəzarət etdiyimiz strukturlarda qanunun pozulması faktları qeydə alınmayıb və bu barədə siqnallar yoxdur. Biz buna ciddi nəzarət edirik və bunun üçün bizim öz nəzarət mexanizmlərimiz var".

Hökumət büdcəni necə xərcləyir?

"Moody's" Azərbaycan büdcəsinin icrasını müsbət qiymətləndirdi

"Azərbaycanda dövlət büdcəsinin gözləniləndən daha yaxşı nəticələr göstərməsi ölkə hökumətinin borc yükü artımının səngiməsinə, ehtiyatların qorunmasına gətirib çıxaracaq. Bu da Azərbaycan hökumətinin kredit reytinginə müsbət təsir edəcək".

"Report" xəbər verir ki, bu məlumat "Moody's" beynəlxalq reyting agentliyinin rüblük hesabatının şərhində qeyd olunub.

Agentlik qeyd edib ki, "neqativ" proqnozlu "Ba1" reytinginə sahib olan Azərbaycan hökuməti 2016-cı ilin ilk yarısında gözləniləndən daha yaxşı nəticə göstərərək və Azərbaycan Dövlət Neft Fondundan (ARDNF) cəmi 1,8 mlrd. manat (təxminən 1,16 mlrd. ABŞ dolları) və ya ÜDM-in 3,3%-i qədər vəsait götürüb. Hesabat dövründə vəsaitin 51,7%-nin ARDNF-dən götürülməsi planlaşdırılıb. Eyni zamanda ARDNF öz büdcəsinə proqnozlardan daha yaxşı əməl edib və önəmli ölçüdə büdcə profisitində edib.

Agentlik bildirib ki, ilin ilk yarısında əldə olunan bu müsbət göstəricilər Azərbaycanın kredit reytinginə pozitiv təsir edəcək.

Belə ki, adicəkilən göstəricilər ölkənin borc yükünün artmamasına və ehtiyat "buffer"inin möhkəmlənməsinə gətirib çıxaracaq. "Moody's" in hesabatında büdcənin icrasında

müsbət nəticələrin əldə olunmasına əsas səbəb kimi xərclərin azaldılması göstərilib.

Belə ki, ilin ilk yarısında nəzərdə tutulan xərclərin 88,8%-i həyata keçirilib. İxtisara düşən əsas kapitalla qoyulan xərclər olub. Büdcə xərcləri ilk yarımildə ÜDM-in 25,3%-ni təşkil edib ki, bu da son 3 ilin orta göstəricisindən (31,7%) 20% azdır. Büdcənin ARDNF-siz gəlirləri inflyasiya nəticəsində birbaşa vergilərin artması nəticəsində yüksək olub. Hökumətin neft sektoru istisna olmaqla gəlirlərinin proqnoz 105%-ə çatması gözlənilir.

ARDNF-in fəaliyyətinə toxunan agentlik bildirib ki, fondun büdcəsində 25 dollar/barel səviyyəsində nəzərdə tutulan neft qiymətlərinin 2016-cı ilin ilk yarısında faktiki yüksək səviyyədə olması fondun 1,7 mlrd. manat və ya təxminən 1,1 mlrd. ABŞ dolları əlavə gəlir əldə etməsinə səbəb olub ki, bu da ÜDM-in 3,1%-ə bərabərdir.

Nəticədə fondun aktivləri 4,6% artaraq 35,1 mlrd. dollara yüksəlib. Bununla da konsolidə olunmuş büdcədə (dövlət büdcəsi, ARDNF büdcəsi, Dövlət Sosial Müdafiə Fondu və Naxçıvan MR-in büdcələri) 705 mlrd. manat və ya 455 mlrd. dollarlıq (ÜDM-in 1,3%-i) profisit yaranıb. Bu da hökumətin ilin sonuna proqnozlaşdırdığı 9,3 mlrd. manat (təxminən 6 mlrd. dollar) büdcə kəsiri ilə (ÜDM-in 17,9%-i) müqayisədə çox müsbət nəticədir. Neft qiymətlərinin ilin ilk rübündə kəskin azalmasına baxmayaraq, ARDNF-in yığımlarını artırmağa müvəffəq olması Azərbaycanın kredit gücünü göstərməsi üçün önəmli amildir.

"Moody's" bildirir ki, Azərbaycanın gəlirlərinin 60-70%-nin neft satışından əldə olunmasına baxmayaraq, hökumətin fondun vəsaitinə ehtiyacı olmadan fiskal siyasət yürüdə bilmək imkanı var. Belə ki, borcların ÜDM-ə nisbətinin 2014-cü ildəki 11,2%-dən hazırda 28,6%-ə yüksəlməsinə baxmayaraq, cari ilin sonuna qədər agentlik bu göstəricinin çox artacağını düşünür. "Moody's" Azərbaycanın konsolidə olunmuş büdcə kəsiri üzrə proqnozunu ilk yarımildə müşahidə olunan müsbət nəticələr fonunda yaxşılaşdıraraq ÜDM-in 9,4%-ə salıb. Agentliyə görə, Azərbaycan hökuməti büdcə kəsirini əsasən və ya tamamilə ARDNF-dən transferlər hesab

de olunmasına baxmayaraq, hökumətin fondun vəsaitinə ehtiyacı olmadan fiskal siyasət yürüdə bilmək imkanı var. Belə ki, borcların ÜDM-ə nisbətinin 2014-cü ildəki 11,2%-dən hazırda 28,6%-ə yüksəlməsinə baxmayaraq, cari ilin sonuna qədər agentlik bu göstəricinin çox artacağını düşünür. "Moody's" Azərbaycanın konsolidə olunmuş büdcə kəsiri üzrə proqnozunu ilk yarımildə müşahidə olunan müsbət nəticələr fonunda yaxşılaşdıraraq ÜDM-in 9,4%-ə salıb. Agentliyə görə, Azərbaycan hökuməti büdcə kəsirini əsasən və ya tamamilə ARDNF-dən transferlər hesab

de olunmasına baxmayaraq, hökumətin fondun vəsaitinə ehtiyacı olmadan fiskal siyasət yürüdə bilmək imkanı var. Belə ki, borcların ÜDM-ə nisbətinin 2014-cü ildəki 11,2%-dən hazırda 28,6%-ə yüksəlməsinə baxmayaraq, cari ilin sonuna qədər agentlik bu göstəricinin çox artacağını düşünür. "Moody's" Azərbaycanın konsolidə olunmuş büdcə kəsiri üzrə proqnozunu ilk yarımildə müşahidə olunan müsbət nəticələr fonunda yaxşılaşdıraraq ÜDM-in 9,4%-ə salıb. Agentliyə görə, Azərbaycan hökuməti büdcə kəsirini əsasən və ya tamamilə ARDNF-dən transferlər hesab

Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdəğan Qaziantep şəhərində toy mərasimi zamanı terror törədən şəxsin 12-14 yaşlarında bir uşaq olduğunu açıqlayıb. İstanbul Böyükşəhər Bələdiyyəsi binasını ziyarət edən Ərdəğan teraktla bağlı danışdı. Prezident ölənlərin sayının 51-ə çatdığını, 69 nəfərin müalicə aldığı bildirib: "69 yaralıımız var, həlak olanların da sayı 51-ə yüksəlib. Aldığım məlumata görə, dünən 12-14 yaşlarında bir uşaq - canlı bomba özünü partladıb, ya da kimlərsə bunu kənardan edib".

Uşaq kamikadzelər - dünyanın üz qarası...

Onları necə seçir, necə təlimatlandırılar?

Bugünlərdə Kerkük şəhərində isə İŞİD-in qanlı teraktının qarşısı alınıb. Polislərlə hərbiçilər terror partlayışını gerçəkləşdirmək istəyən 12 yaşlı oğlanı tutublar. Onun belinə "canlı bomba" qurşağı sarılmışdı.

Oğlanın əynində "Barselona" klubunun futbolkası vardı və arxasına da "Messi" yazılmışdı. Türkiyənin Qaziantep şəhərində eyni yaşda oğlanın toya girərək özünü partlatması nəticəsində 51 nəfər həlak olmuş, 100 nəfər yaralanmışdı.

Bu isə son illərdə "canlı bombalar" arasında uşaqların sayının artmasının bir nəticəsidir. Məlumdur ki, bu günə qədər bu cür "kənüllü intiharçılar" əsasən gənc və orta yaşlılar arasından seçilir. Cins üzrə kateqoriyalaşdırdıqda isə kişilərin 60, qadınların 40 faiz olaraq seçilməsi diqqət çəkirdi. Bəs niyə uşaqlar? Seçimin onlardan yana edilməsinin səbəbi nədir?

5 terror aktından birində uşaq kamikadzelərdən istifadə olunur

"Yeni Müsavat" uşaqlardan ibarət "canlı bomba"ların necə seçilməsi, beyinlərinin "yuyulması", onların prosese necə buraxılması ilə bağlı detalları araşdırıb. Öncə ondan başlayaq ki, BMT Uşaq Fondu (UNICEF) artıq bununla bağlı narahatlığını ifadə edən məlumat yayıb. Məlumatla görə, Nigeriyada fəaliyyət göstərən "Boko Haram" adlı terror təşkilatı daha çox uşaq kamikadzelərdən istifadə etməyə başlayıb ki, bu da ciddi narahatlıq yaradır. Belə ki, törədilən hər 5 terror aktından 1-də məhz uşaq kamikadzelərdən istifadə olunur. Onlardan da 75 faizi azyaşlı qızlardır.

Təkcə 2015-ci ildə Kame-runda uşaq kamikadzelər 21 belə terror aktı törədib. Nigeriyada uşaqların törətdiyi teraktların sayı isə il ərzində 17

olub. UNICEF-in məlumatına görə, bu teraktlarda 2 yaşdan sonra oğurlanan uşaqlardan daha çox istifadə olunur.

"Amnesty International" hüquq-müdafiə təşkilatının hesablamaclarına görə, silahlıların əlində 2 minə yaxın uşaq var. Onlar seks xidməti həyata keçirməklə yanaşı, həm də terror aktlarında istifadə olunurlar.

Qeyd edək ki, "Boko Haram" 2002-ci ildə yaradılıb və əsasən Nigeriya ərazisində fəaliyyət göstərir.

İŞİD-in hazırladığı 1500 uşaq kamikadze

Bu il avqustun əvvəlində isə məlum oldu ki, "İslam dövləti" (İŞİD) qruplaşmasının döyüşçüləri, terror aktlarının icrası üçün 1500 uşaq-kamikadze hazırlayıblar, bunu İraq Kürdistanının hökumətindən bildiriblər. Bu barədə "Alalam" telekanalı məlumat yayıb. İraq yezidilərinin oğurlanması işləri üzrə idarədən aşağıdakı məlumatları bildiriblər: "Son iki ildə 2600 yezidi kürd azad edilib, bununla yanaşı, yaraqlılar əsirləkdə 3700 adam saxlayırlar. Bundan başqa, regionda islamçılar tərəfindən qətlə yetirilən 33 qardaşlıq məzarı aşkar edilib.

Bu məlumatlar İŞİD-in İraqın əsasən kürdlərin yaşadığı Sincar şəhərinə nəzarətini ikinci ildönümü ilə əlaqədar yayılıb. Bu yaşayış məntəqəsinə əl keçirən yaraqlılar minlərlə yezidi kürdü qətlə yetirib, qadınları isə qul ediblər".

Uşaq kamikadzelər qorxudan ağlaya-ağlaya özlərini partladılar

Ötən il dünyada yayılan bir uşaq kamikadze görüntüsü isə dəhşətin özü idi. Belə ki, yetkinlik yaşına çatmayan Cəfər əl-Təyar "vəzifəyə" gəndərilmədən önce qorxusundan hönkürtü ilə ağlayır. Terrorçu-kamikadzenin ağladığı kadrları onun "həmkarları" şimali Suriyada lentə alıblar. Be-

lə ki, xidmət etdiyi dəstə komandirləri ona partlayıcı maddə yüklənmiş zirehli maşına oturaraq düşmənin obyektini partlatmağı əmr ediblər. Terrorçunu son əmri yerinə yetirməzdən önce son dəqiqələrdə çəkiblər, "The Times"-in yazdığına görə, milliyətcə özbək olduğu ehtimal edilən Təyarın ölümə göndərilərkən onun nə dərəcədə qorxduğu üzündə ifadə olunur və o ağlayır. Cəfəri tapşırıqda göndərməzdən önce yaraqlılardan biri oğlanı özbəkce ruhlandırmağa çalışıb və ona dəhşətli anlarda Allahı unutmamağı tapşırıb.

"Mən sadəcə qorxdum. Mən qorxuram ki, bacarmaram", - Cəfər əl-Təyar cavab verib, amma tapşırığı yerinə yetirib. Digər fotoda güclü partlayış nəticəsində əmələ gələn göbəkək əks olunur.

Onların seçilmə prinsipi - digərlərindən fərqlənmirlər və arxalarında adam olmur

Tarixdə uşaq əsgərlərdən ilk dəfə Vyetnam müharibəsində, kamikadze uşaqlardan İsrail-Fələstin münaqişələrində istifadə edilib. Hazırda isə uşaqların bomba olaraq ən çox istifadə edildikləri region Yaxın Şərq, ən çox uşaq əsgərə malik dövlət Myanmadır.

Terroristlər uşaq kamikadzeləri seçərkən bir neçə nüansa diqqət edirlər. Seçilənlərin tək önəmli oxşarlığı heç diqqət çəkməmələridir. Kənardan baxılırsa sıradan insanlar, amma psixoloji analizləri ediləndə bu nəticələr ortaya çıxır. Onlar narsistdilər, tarixdə hansısa formada yer almaq arzusunda idilər. Bundan başqa, hücumçu və aqressivdilər. Arxalarında əhəmiyyətli sayıla-cıq heç bir iz qoymurlar, yardım aldığı şəxslər barədə isə hər hansı məlumat vermirlər. Canlı bombaların əsasən gənc, uşaq və heç bir bağlantısı olmayan insanlardan ibarət olması, bəlli bir sosial məntiqi

özündə əks etdirir: ölümləri yeri doldurula bilməyən bir boşluq yaratdır. Mütəxəssislər həmçinin deyirlər ki, terrorizm bəzi peşələr kimi gəlir gətirir və sosial "nüfuz" qazandırır.

Bundan başqa, terror təşkilatları qurbanları seçən zaman sentimental, spantan qərarlar verməyi sevən, təsir altına düşən tiplərə üstünlük verirlər. Bundan başqa, onların cəmiyyətdə özlərinə yer tapa bilməyən tiplər olması arzu ediləndir. Aksiyacıların içində özünü fəda etmə, bir qəhrəman olma duyğusu ön plana çıxa bilər. Bundan başqa, ciddi şəkildə sosial təzyiqli də yaddan çıxarmaq olmaz. Təzyiqlin ana xətti aşağıdakı kimidir: "Bunu həyata keçirmədiyən zaman qrupun içində hörmət görə bir insan kimi yaşama şansın yoxdur".

Terror aksiyasından önce canlı bombaların motivasiya olmaları üçün narsist yaralarını deşirlər, varlıqlarının təhlükə altında olduğu təkrar-təkrar vurğulanır. Bununla da daxillərinə şiddətli bir hücumçu potensialı yaradılır. Sözügedən şəxslərin şüuraltına isə bu fikir yeridilir: "Sən bu aksiyanı həyata keçirməsən, burada da insan kimi hörmət görməyəcəksən. Amma bunu həyata keçirsən, həm qrup adına hərəkət edirsən, həm də özünü qəhrəman kimi tarixə salacaqsan".

İntihar terrorizminin altında "şəhid olma" inancı dayanır. Başqa sözlə, bunu hissələrin pis əməllər uğrunda söndürülməsi də adlandırmaq mümkündür. Adət-ənənələrlə yetişən dindar insanlar o biri dünya ilə bağlı vədlərə daha asan inanırlar. İnancları da budur: ən böyük mükafat onların olacaq, həm cənnətdə, həm də öldükdən sonra yer üzündə, qəhrəman mərtəbəsinə yüksələcək, ölümsüz olacaqlar....

□ Sevinc TELMANQIZI

Rio-2016-ya sözdə: gümüş medalların sirri

Samir SARI

Adamin iki minusu var. Biri odur ki, qələbə təqdiriində eforiyaya qapılır, məğlubiyyət zamanı depressiyaya düşür (bu ikisi bir minusdur). Əməkdaşımızın ikinci minusu odur ki, o, hansısa komandamıza və ya idmançımıza azarkeşlik edərək, bu xüsusda sosial şəbəkədə pafoslu status yazsa, həmin komandanın və ya idmançının qanı gedir, mütləq məğlub olacaq (ya da sərfəli olmayan heç-heçə edəcək).

Biz onun bu "istedad"ını bilki futbol üzrə Avropa çempionatında kəşf etdik. Qaqa hansı komandaya azarkeşlik etdiyini, ondan qələbə gözlədiyini yazırdısa, həmin komandanın dizi yerə gəlirdi, meydançadan ağlaya-ağlaya çıxırdılar. Nəticədə nə qədər favorit vardı, hamısının başını yedi. Arada onu anda verdik, dedik, heç olmasa güclü və sevimli komandalardan birinə yazığın gəlsin, ona azarkeşlik etmə, etsən də, öncədən "Feysbuk"da qələbə arzunu yazma. Xeyri olmadı. Yazdı, yazdı, Uelsi, İspaniyanı, İtaliyanı, Almanıyanı, Fransanı zəlil elədi.

Heç kəs bilmir, heç portuqalları özünün də xəbəri yoxdur, onları bizim əməkdaşımız çempion elədi - eyzən Portuqaliyanın rəqiblərinə azarkeşlik edə-edə.

Rio-2016-da uduzduğumuz finallar var ha, hamısı onun yaradıcılığının məhsuludur. Mütləq yazırdı: "Bu da final. Qızıl gözləyirik"; "Bu axşam bir qızıl medal qazana bilərik"; "İlk qızıl medalımız gəlir"; "Növbəti qızıl medalımızı qazanacağıq" və s. Nəticəni bilirsiniz.

Deyəcəksiniz, axı bir qızıl medal qazandıq, o necə olsun. İzahı var. Taekvondoçu Radik İsayevin qızıl medal qazandığı dəqiqələr, Allahdan, onun yatan vaxtına düşüb. Səhər oyananda artıq fakt qarşısında qalmışdı, yoxsa o, macal tapıb "Radik İsayev qızıl medala yaxındır" yazsaydı, Radik ağlamsınmış sifətlə gümüş medalını taxıb qayıdacaqdı.

İşdə uşaqlar (əsasən də "Qalatasaray" azarkeşləri) zarafatla deyirlər ki, Caqa (kod adı belədir) "Fənerbağça" azarkeşi olaraq qaldığı müddətdə o komanda nə çempion ola biləcək, nə də kubok qazanacaq. Deyirlər, "Fəner"in uğursuzluqlarına görə iki adam məsuliyyət daşıyır - Əziz Yıldırım və Caqa.

Düzü, mən özüm belə mistik-metafizik-telepatik şeylərə, nəhs gətirməyə, fəvqəlgüclərə və fəvqəli qabiliyyətlərə inanmıram, amma yenə də düşünürəm ki, nə-sə var. Məsələn, illərlə sınaq edilmiş bədnəzərlər vardı ki, xoşlarına gələndə və bunu dillərinə gətirəndə daş sındırırdılar. Şəxsən özüm bir dəfə sualtı qayıq illüminiatorunun şüşəsini andıran külqabını "bu, nə yaxşı külqabıdır" deyərək, 4-5 saniyənin içində dörd yerə çatladı adam görmüşəm. Külqabı masanın üstündə durduğu yerdə carbanaq verdi və hamımızı şoka saldı. Mənim kimi sekulyar adam hələ də külqabının çatlamasında hansı elmin rol oynadığını düşünür.

Ona görə də şəxsən mən idmançılarımızın Rio-2016-dakı çıxışını uğurlu sayıram. Onlar əllərindən gələni etdilər. Daha nə bilsinlər ki, onların qələbələrini məşqçiləri və özləri qədər istəyən Caqa vaxtında yazsaydı, onların döyüşünə baxmasaydı, status yazmasaydı, bəlkə də qızıl medalların sayı ən azı dörd olardı.

Rio-2016 isə monqol məşqçilərin hakimlərə etiraz olaraq soyunması ilə yadda qalacaq. Üstündən bir neçə il keçəndən sonra olimpiadadan söhbət düşəndə deyəcəklər: "Hansı olimpiada? O monqollar soyunan?"

Tərs kimi, o hadisə də azərbaycanlı hakim Hicran Şərifovun idarə etdiyi yarışda baş verib. Gərək araşdırım, görüm, Caqa azərbaycanlı hakimin olimpiadada məsul yarışda hakimlik etməsinə görə qürur duyduğunu yazıbmi? Yazıbsa, ta heç zad...

P.S. Bu yazı bir az kefiköklük olsun deyə yazılıb, Caqanı "bəduğur" deyə qara dəftərə salmayın...

Ağır yol qəzalarının sayı niyə artıb?

Ekspert: "Bu kimi ağır qəzaların avqust ayında daha çox baş verməsinin səbəbi odur ki..."

Azərbaycanda yol qəzalarının sayı son günlər xeyli artıb. Xüsusilə də bu artım avqust ayında daha çox müşahidə olundu. Onlardan bir neçəsini xatırlayaq.

Avqustun 4-də Qax rayonunda baş verən yol qəzası nəticəsində 1 nəfər dünyasını dəyişdi. Avqustun 12-də Bakı-Qazax avtomobil yolunun Ucar rayonundan keçən hissəsində yenə bir nəfərin ölümü ilə nəticələnən yol qəzası baş verdi. Ən dəhşətli isə odur ki, son zamanlar baş verən qəzalarda bütöv ailə dünyasını dəyişir. Məsələn, avqustun 6-da yenə də Bakı-Qazax avtomobil yolunun 196-cı kilometrliyində baş verən avtomobil qəzasında gənc ailədən ata və ana dünyalarını dəyişdilər. Qəzada onların 40 günlük körpələri sağ qaldı. Eləcə də avqustun 15-də Sumqayıtda bir ailənin ölümü ilə nəticələnən ağır yol qəzası

baş verdi. Təəssüf ki, siyahını bir qədər də uzatmaq olar.

Bəs son zamanlar bu kimi qəzaların artmasının səbəbi nədir?

Mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a ekspert Ərşad

Hüseynov danışdı. O bildirdi ki, məsələ ilə bağlı yol polislerinin fəaliyyəti, yollardakı problemlərdən danışmadan öncə, sürücülərin yollarda davranışına diqqət etmək lazımdır: "Bu kimi qəzalar əsasən yol hərəkəti iştirakçılarının intizamı və qaydasızlığı səbəbindən baş verir. Yol hərəkəti təhlükəsizliyi ilə bağlı bizim cəmiyyətimizin bilgiləri kasaddır. Bunun da əsasında o durur ki, sürücülük hazırlığı, marifləndirmə işi qaydasında deyil. Maarifləndirmə işi əsaslı şəkildə aparılmalıdır. Əsas problem isə qeyd etdiyim kimi, sürücü hazırlığı işidir. Bu gün ölkəmizdə yol hərəkəti təhlükəsizliyi ilə bağlı cəmiyyətin bilgiləri çox aşağıdır. Nəticə də göz qabağındadır. Bu kimi ağır qəzaların avqust ayında daha çox baş verməsinin səbəbi odur ki, bu ayda insanlar daha çox bölgələrə getməyə, orada istirahət etməyə üstünlük verirlər. Ağır qəzaların da əksəriyyəti elə şəhərlərarası yollarda baş verir. Bakıda hər gün 100-dən çox yol-nəqliyyat hadisəsi olur. Ancaq bunlar xırda sürtünmələr və ya bu kimi hadisələr olduğu üçün statistikaya düşmür. Ağır qəzalar daha çox yüksək sürətli yollarda baş verir ki, bu da insan ölümü ilə nəticələnir".

Ekspert bildirib ki, əsas problem insan faktoru olsada yollar da tam qaydasın-

da deyil: "Yollarda da problem var. Bəzi yerlərdə tikinti-quraşdırma işləri aparılır. Eyni zamanda bir çox yerlərdə yol nişanlarında, yolların texniki vəziyyətində problemlər mövcuddur. Lakin bütün bunların hamısı da yenə insanlarla bağlıdır. Yol hərəkəti iştirakçılarının mədəni səviyyəsində, təhlükəsizliklə bağlı bilgilərində də problemlər var. Baxın, bütün bu sadaladığımız kompleks şəkildə hansı fəciələrə səbəb olur. Bununla bağlı insanları maarifləndirmək üçün tədbirlər keçiririk. Ancaq bizim bu tədbirlərimiz bir epizoddur. Ayda, il-də bir tədbir keçirməklə insanların dünyaya baxışını dəyişmək olmur. Elə yanaşmalar olmalıdır ki, insanların dünyagörüşünü, həyat tərziini dəyişən nəticə əldə olunsun. İnsanlara anlatmaq lazımdır ki, filan qaydasına əməl etməsən hansı nəticə baş verə bilər. Bunu insanların beyninə yeritmək lazımdır. Bunu qəbul etmək istəməyənləri də qanunauyğun olaraq, yollardan kənarlaşdırmaq gərəkdir. Hər şey sürücülük vəsiqəsinin verilməsi anından başlayır. Araşdırmaq lazımdır ki, Azərbaycanda nə qədər sürücülük məktəbi var, onların neçəsində normal dərs keçirilir və sürücülər necə sürücü olurlar. Bunu öyrəndikdən sonra çox sualın cavabı tapılacaq".

□ Əli RAİS

Özünə ölüm arzulamaq dində günahdır mı?

Kənan Rövşənoğlu: "İslam dininə inanan insanın belə bir söz söyləməsi mümkün deyil"

Bu günlərdə müğənni Nadir Qafarzadənin məşhur avtoritet "Rövşən Lənkəranski"nin (Camiyevin) ölümü ilə bağlı paylaşdığı statusu ictimaiyyətdə çox ilginç qarşılandı. "Lənkəranski"nin qətlinə təəssüflənən müğənninin "Kaş mən öləydüm, heç olmasa ömrümü azdan-çoxdan sürmüşəm, amma sən hələ balaların körpədir" deməsi xüsusi diqqət çəkib.

Nadir Qafarzadə ilginç statusunun sonunda ölənlərə həsəd apardığını da qeyd edib: "Bir də ki, ölənlərə həsəd aparıram. Bu fani, yalanla dolu dünyadan haqq dünyasına köçürlər! İndiki zamanda bu dünyada yaşamaq çox çətindir, ələxsus düzgün, haqlı, ədalətli insanlar üçün". Maraqlıdır ki, müğənni statusu paylaşdıqdan bir gün sonra onu naməlum səbəbdən silib. Lakin onun bu statusu vaxtaşırı tez-tez mətbuatda müzakirə edilən bir məsələni yenidən gündəmə gətirmiş oldu. Statusdan da aydın olur ki, müğənni ümitsizliyə qapılıb, həyatdan kəsib, beləliklə, özünə ölüm arzulayır.

Bəs görəsən, özünə ölüm arzulamaq dində günah hesab edilirmi?

Dini ekspert Kənan Rövşənoğlu məsələni bu cür dəyərləndirdi: "İslam dininə inanan insanın belə bir söz söyləməsi, yəni "filan adamın evəzinə mən öləydüm" deməsi mümkün deyil. Çünki müsəlman - təslim olan, Allaha iman edən insan yaşadığı həyatın bir əmanət olduğunu, bir gün həyatına, etdiyi bütün (yaxşı və ya pis) əməllərinə görə cavab verəcəyinə etiqad edir. Ancaq bir insanın həyatının hansısa anında, ağır psixoloji durumda özünə ölüm arzulaması, həyatından küsməsi normaldır. Hətta özünə Allahdan ölüm diləyənlər də olur. Ancaq dində insanın öz həyatına qəsd etməsi, özünü öldürməsi, yəni intihar haramdır. Çünki dediyimiz kimi, can əmanətdir. Konkret o deyimə gəldikdə, bir nəfərin başqası üçün özünü fəda etməsi və ya mübarizə vəziyyəti olmadığı üçün, bu daha çox mübaliğə olaraq qəbul olunmalıdır. Buna isə dini deyil, daha çox bu toplumun dəyərləri, adətlərindən baxmalıyıq".

□ Xalidə GƏRAY

Qardaş və bacı bıçaqlandı

Gədəbəy rayon sakini Bakıda qardaş və bacını bıçaqlayıb, onlardan biri ölüb. Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən virtualaz.org-a verilən məlumata görə, avqustun 21-də Binəqədi qəsəbəsində yaşayan Əfsanə Məmmədovanın evində tanışı - Gədəbəy rayon sakini Fidan İsmayılov münafiqə zəminində Əfsanəyə və onun qardaşı Anara bıçaqla xəsarət yetirərək hadisə yerini tərk edib.

Nəticədə Anar hadisə yerində ölüb, Ə.Məmmədova isə xəstəxanaya yerləşdirilib.

Binəqədi RPİ 4-cü PB əməkdaşlarının keçirdikləri əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində F.İsmayılov tutulub.

Elan

BTİ tərəfindən Nizami rayonu, Elşən Süleymanov küçəsi, ev 126, mənzil 140 ünvanına Rzayev Rza Rafiq oğlunun adına verilmiş qeydiyyat sənədi (kupça) itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Elan

Qəbələdə bağ sahibi olmaq istəyənlərin nəzərinə!

Qəbələnin gözəl ərazisi olan Vəndam kəndində yola yaxın, dağın ətəyində, meyvə ağacları ilə dolu 54 sot torpaq sahəsi satılır. Hissə-hissə də (6 sot) almaq mümkündür.

Əlaqə telefonu: (050) 371-01-60, (070) 335-90-15

Kişilər!!! Axırmıçı şans!!!

İsrail təbabəti tətbiq edilir!

Əgər Sizə nə Azərbaycanda, nə də xaricdə heç kim kömək edə bilməyibsə, onda yaxşı insanlara, aşağıdakı xəstəlikləri, keyfiyyətli, qısa müddətlə və tam müalicəsini d-r Vaiz Səmədov apara bilər:

- * Cinsi zəiflik, meyilin və ereksiyanın azalması tam impotensiyədək (yaşdan və səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Cinsi marağın və cinsi aktların azalması
- * Vaxtından tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- * Prostatitlər. Prostat vəzin böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Prostat adenomasi (vəzidə düyünlərin amala gəlməsi)
- * Cinsi vəzilərin-xayaların böyünməsi və ya kiçilməsi
- * Qasıq-xayalıqda sızıltı, küt və ya kəskin ağrılar
- * Əvvəldən xarici cinsi üzvün balaca olması
- * Xarici cinsi üzvün sonradan birdən kiçilməsi
- * Cinsi üzvün düyünlə birdən öyilməsi (Peyroni xəstəli.)
- * Oğlan uşaqlarında cinsiyyət üzvlərinin inkişafsızlığı
- * Uşaqlarda gecə vaxtı yerinə sidiyə getməsi (enurez)
- * Hormonal və iltihablı sonsuzluq (kişilər və qadınlarda da)
- * Yuxusuzluq və yuxu pozuntuları
- * Sidik aktlarının gecə ya gündüz tez-tez olması
- * Sidik aktlarının çətinlikləri və tutulmaları
- * Cinsi aktla bağlı sidikdə və spermada qan olması
- * Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalqlar və ağırlaşmalar
- * Saçların bütün formalatda tökülməsi. Sızanaqlar
- * Yuxuda iken və yuxudan qalxanda qan təzyiqinin yüksək qalxması
- * Boyun, baş, bel, ayaq ağrıları və osteoxondroz
- * Onurğa sütununun yırtığı, qulunların dərmansız müalicəsi

Həkimə zəng etmək üçün (saat 11.00-dan sonra)

Tel: (050) 213 88-05.

Həkimin 16 TV çıxışları: youtube.com və facebook.com doktor Vaiz Səmədov.

Braziliyanın Rio-de-Janeyro şəhərində keçirilən XXXI Yay Olimpiya Oyunları başa çatdı. Olimpiadaya Azərbaycan idmanı üçün növbəti ciddi uğur kimi qiymətləndirmək olar. Rioda himni səslənən ölkələr sırasında Azərbaycan da yer aldı. Cənubi Amerikaya 56 idmançı ilə yollanan olimpiya yığmamızın qazancı 1 qızıl, 7 gümüş və 10 bürünc medal oldu.

Millimizin heyətində taekvondoçu Radik İsayev (+80 kq) birinci, cüdoçular Rüstəm Orucovla (73 kq), Elmar Qasımov (100 kq), güləşçilər Toğrul Əsgərov (65 kq), Xexaq Qazyumovla (97 kq), Mariya Stadnik (48 kq), boksçu Lorenzo Sotomayor (64 kq), kanoeçi Valentin Demyanenko (200 m) ikinci, taekvondoçular Patimat Abakarova (49 kq) ilə Milad Beiqi Harçeqani (80 kq), boksçu Kamran Şahsuvarlı (75 kq), güləşçilər Rəsul Çunayev (66 kq), Sabah Şəriati (130 kq), Nataliya Sinişin (53 kq), Hacı Əliyev (57 kq), Cəbrayıl Həsənov (74 kq), Şərif Şərifov (86 kq), kayakçı İna Osipenko-Radomskaya (200 m) isə üçüncü yeri tutub.

Azərbaycan medal sayına görə bu olimpiada da rekord vurdu. Belə ki, komandamız London-2012 ilə müqayisədə medal əyarını yaxşılaşdırma bilməsə də, mükafat sayında və medal qazanılan idman növlərinin sayında rekord müəyyənləşdirib. Əgər 4 il önce Böyük Britaniyada 10 mükafatı (2-2-6) 3 idman növündə əldə etmişdikse, bu dəfə 18 medalı 5 idman növündə qazanmışıq. Yeni hər 2 göstəricidə təxminən ikiqat irəliləyiş əldə olunub. Boks, taekvondo və kanoe və kayakda ilk dəfə fəxri kürsüdə yer almışdır.

Qeyd edək ki, Rio-2016-da ilk sıranı ABŞ tutub. Onlar 46 qızıl, 37 gümüş və 38 bürünc medal qazanmaqla, həm qızıl həm də ümumi medal sayında hamını qabaqlayıb. Böyük üstünlüklə birinci olan amerikalılar ən yaxın izleyicisi Böyük Britaniyanı 54 medal geridə qoyublar. İlk "üçlüyü" isə Çin qapayıb.

Azərbaycanın olimpiada da uğurlu çıxışına baxmayaraq, Rio-2016-dakı iştirakımızla bağlı fikirlər ictimaiyyət arasında birmənalı deyil. Doğrudur, əksəriyyət uğurlu çıxış etdiyimiz qənaətdədir. Amma bunun əksini deyənlər də var. Xüsusilə son günlərə qədər qızıl medalımızın olmaması belə fikirlərin meydana çıxmasına səbəb olmuşdu. Amma son yarış günlərində bir idman növündə himnimizin səslənməsi, son gündə isə 3 idmançımızın qızıl medal üçün final oyununa çıxması narazı fikirlərin bir qədər qarşısını aldı.

"Azərbaycan" qəzetinin baş redaktoru, deputat Bəxtiyar Sadıqov Rio-2016 ilə bağlı tənqidi fikirlər səsləndirənlərə sət cavab verdi: "Bir ölkə olimpiadada 18 medal qaza-

nırsa, buna fiasko demək olarmı? Təəvvür edin ki, 5 atletlə çıxış etmişik. 17 idman növü üzrə yarışmada iştirakçı olmuşuq. Yarış dövründə 60 qələbə qazanılıb. Güleş üzrə ən çox medal qazanan Azərbaycan olub. Ən çox gümüş və bürünc qazandığımız Rio olub. MDB-də 2-ci, Avropada 7-ci yeri tutmuşuq. İslam, türk və Qafqaz ölkələri arasında ilk sıranı qazanmışıq. Bu qədər

dər görüş keçirirlər. Burada həm psixoloji, həm fiziki, həm də texniki hazırlıq lazımdır. Bunların hamısını qurmaq çətinidir. İdmançılar və biz nə qədər arzulasaq da, istədiklərimiz alınmır. Orada zəif idmançı yoxdur. Bu yarış müstəqil Azərbaycanımızın növbəti qələbəsidir. Orada 18 dəfə bayrağımız ucalıbsa, bir dəfə himnimiz səslənibse, 10 milyon Azərbaycan üçün böyük

ri öz aralarında təhlil edib, 4 il sonra yarışmaya daha yaxşı qatılacaqlar. Nəticədə qızıl medallarımızın sayı artacaq. Xalqımızdan razıyam. Çünki həyəcanla sona qədər idmançılarımıza azarkeşlik etdilər. Çoxsaylı medal arzuların ilk növbədə, Azərbaycanın gücünə inananlardır".

Qol.az saytının rəhbəri Aydın Bağirov da Azərbaycanın olimpiadadakı çıxışını

Rio-2016 başa çatdı: yığmamızla bağlı rəylər

Bəxtiyar Sadıqov: "Buna fiasko demək olarmı?"

Aydın Bağirov: "Komandanın 56 üzvündən 18-i medal qazanıbsa..."

faktdan sonra fiasko demək olarmı? Azərbaycan idmançıları möhtəşəm qələbə qazandılar. İdmançıların heç birindən narazı deyiləm. Onlar qələbə qazanmağı hamıdan çox arzu edirdilər. Olimpiya elə bir yerdir ki, orada proqnoz vermək çətinidir. Dünyanın ən güclüləri orada iştirak edirlər. Özü də bir gündə görün nə qə-

uğursuz sayanlarla razılışdır: "Komandamızın çıxışını uğursuz sayanlarla razılışmıram. Bir komandanın 56 üzvündən 18-i medal qazanıbsa, bunu necə uğursuz adlandırmaq olar? Nəzərə alaq ki, müstəqil ölkə kimi qatıldığımız 6 Olimpiya oyununda (1996, 2000, 2004, 2008, 2012 və 2016) ən çox medalı məhz Rioda əldə etdik. Nəticədə medalların əyarına görə komanda hesabında 207 ölkə arasında 39-cu, sayına görə isə 15-ci yeri tutmuşuq. Sadəcə, qızıl medalın, London olimpiadasında olduğu kimi, yarışın əvvəlində deyil, son günlərində qazanılması müəyyən tənqidlərə yol açdı. Amma qazanılan qızıl, bu dəfə də tənqidlərin tələsik olduğunu göstərdi. Ümumiyyətlə, adətən belə yarışlarda son günə qədər komandaların tutduğu mövqedə xeyli dəyişiklik olur. Məsələn, Azərbaycan komandası bir qızıl medal qazanmaqla 19 pillə irəliləməyə nail oldu. Ümumilikdə, 1 qızıl, 7 gümüş və 10 bürünc qazanan komandamızın çıxışını əvvəlki illərlə müqayisədə müsbət saymaq olar. Sevincdirici bir fakt da odur ki, ilk dəfə olaraq, Azərbaycan üçün qeyri-ənənəvi idman sayılan taekvandoda qızıl qazandıq. Bundan başqa, bu növdə iki idmançımız bürünc medala sahib oldu: 1 qızıl, 2 bürünc. İlk dəfə idi ki, taekvonda komandamız Olimpiya oyunlarında medal, özü də 3 medalı birdən qazanırdı. Bu həm də onu deməyə əsas verir ki, bir neçə il əvvəl federasiyanın idarəçilik sistemindeki ciddi dəyişiklik öz müsbət nəticəsini verdi".

□ Cavanshir ABBASLI

Olimpiyaçılarımız bu gün Vətənə qayıdır

XXXI Yay Olimpiya Oyunlarında iştirak etmiş idmançılarımız, rəsmilərimiz və idman ictimaiyyətinin nümayəndələri avqustun 23-də Rio-de-Janeyro - Bakı çarter reysi ilə Vətənə dönəcəklər.

Bakı Şəhər Gənclər və İdman Baş İdarəsindən milli.az-a bildirilib ki, bununla əlaqədar olaraq avqustun 23-də saat 18:20-də Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportunda qalib və mükafatçı olimpiyaçılarımızın milli musiqi və rəqs qrupları, könüllülər, idman ictimaiyyəti və idmançıların valideynlərinin iştirakı ilə tənənəli qarşılanma mərasimi keçiriləcək.

"Qarabağ" - "Göteborq" oyununun biletləri satışa çıxarılıb

Avropa Liqasının "play-off" mərhələsinin cavab qarşılaşmasında "Qarabağ" və İsveçrə "Göteborq"u arasında Bakıda keçiriləcək oyunun biletləri avqustun 22-dən satışa çıxarılıb.

Biletlər Tofiq Bəhramov adına Respublika stadionunun kassalarında satılır.

Oyunu izləmək istəyən azarkeşlər sektorlardan asılı olaraq 1 manat (1-5 və 24-28 nömrəli sektorlar), 2 manat (6-10 və 19-23 nömrəli sektorlar) və 5 manat (11-18 nömrəli sektorlar) ödəməlidir. VIP sektora biletlər 30 manatdır.

Qeyd edək ki, Tofiq Bəhramov adına Respublika Stadionunda keçiriləcək "Qarabağ" - "Göteborq" oyunu saat 20:30-da start götürəcək. Sloveniyada keçirilən ilk oyunda "Qarabağ" 0:1 hesabı ilə məğlub olub.

Azərbaycanlı döyüşçü özünə arxayın danışdı

Zabit Səmədov: "Dost olsaq da, ona qulaqburması verəcəm"

"Katalin güclü, cəsur döyüşçüdür və yaxşı oğlandır. Sadəcə, qələbə qazanmaq üçün əlimdən gələnlə hər şeyi edəcəm. Dost olsaq da, Katalin Moroşanuya qulaqburması verəcəm. Axı bu, döyüşdür və bizim işimizdir. Döyüşdən sonra mübarizəni şam yeməyi zamanı müzakirə edəcəyik".

"Report" bildirir ki, bunu jurnalistlərə açıqlamasında "Axmed" kikkboxinq klubunun rəhbəri, Azərbaycanın K-1 ustası, döyüşçü Zabit Səmədov deyib.

Qeyd edək ki, avqustun 23-də Qroznıda Çeçenistan Muxtar Respublikasının ilk prezidenti Əhməd-Hacı Kadırovun xatirəsinə həsr olunmuş peşəkar kikkboxinq turniri keçiriləcək. Turnir zamanı Z.Səmədov WBC Muay Thai versiyası üzrə dünya çempionu titulu uğrunda rumıniyalı döyüşçü Katalin Moroşanu ilə qarşılaşacaq.

Qeyd edək ki, Z.Səmədovun təxminən 120 azarkeşi Bakıdan iki avtobusla Qroznıya yollanacaq və zalda idmançımızı dəstək olacaqlar.

Döyüş Rusiyanın "Matç TV" və Türkiyənin NTV telekanalları vasitəsilə canlı yayımlanacaq.

MUSAVAT

Son səhifə

N 185 (6506) 23 avqust 2016

Qarnından 40 bıçaq çıxdı

Hindistanın Qurdaspur şəhərində cərrahlar əməliyyat zamanı kişinin mədəsindən 40 bıçaq çıxarıblar. Bu barədə "The Telegraph" xəbər verib. Məlumatla görə, adı açıqlanmayan 42 yaşlı kişi qarnındakı ağrılar və zəiflik şikayəti ilə həkimə müraciət edib. Xəstəxananın rəhbəri Citindera Malxotra deyib ki, xəstəni UZİ-yə yollayıblar. Orda isə müəyyən olunub ki, onun qarnında "bərəkəticilik maddələri" var. Pasiyent etiraf edib ki, son 2 ayda çəngəl-qasıq-bıçaq yemə arzusu şiddətli və idarəolunmaz şəkildə olub. Buna səbəb isə həmin əşyaların dadını çox bəyənməsi idi. Bundan sonra xəstəni uğurla əməliyyat ediblər, yaxın günlərdə isə onu xəstəxanadan evə buraxacaqlar. Malxotra etiraf edib ki, bu, onun 20 illik karyerası boyunca ən şok edici hadisə olub. Ötən ilin sentyabrında lapşa yədiyi zaman 15 santimetrlik qaşığı udan çinli qız barədə bütün dünya mətbuatı yazmışdı. 27 yaşlı qızı əməliyyat edən həkimlər bu hadisənin necə baş verə bildiyini sona qədər anlamamışdılar.

İt kar uşağı xilas etdi

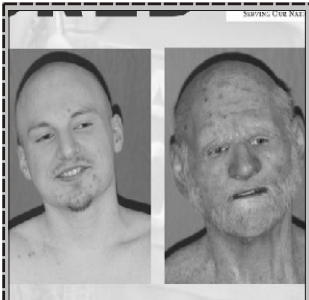
Amerikanın İndiana ştatında pitbul ciddi yanğın zamanı eşitmə qüsuru olan uşağı xilas edib. Məlumatla görə, o, ciddi yanğın zamanı öz evlərində yatmış vəziyyətdə olan uşaq oyanana qədər üzünü yalayıb. 13 yaşlı Nik Lem eşitmə implantlarını çıxarıb yuxuya getdiyini deyib. O, yuxuda olan zaman evi alov bürüyüb. Pitbul cinsli Eys adlı it otağa girərək Niki yuxudan oyatmaq üçün üzünü yalamağa başlayır. Yuxudan oyanan oğlan burnunu və ağızını idman köynəyi ilə bağlayaraq itlə birlikdə evdən çıxır. "Biz itlərin kimi isə xilas etmək üçün hüddüyünü eşitməmişdik, lakin üzünü yaladığını ilk dəfə eşitdik" deyən

yanğın xidmətinin kapitanı Rita Rayt bu hadisənin pitbulların təhlükəli və aqressiv itlər olduğu barədə yaranmış fikirləri təkzib etdiyini əlavə edib.

Yeni dəbdə olan pəhrizlər insanı dişsiz qoyur

Yeni dəbə minən pəhriz növləri dişləri xarab edir, ağızdan pis iy gəlir. Bu gün dünyada meyvə şirəsi və ya çiy qida ilə pəhrizlər daha çox yayılıb. Orqanizmdə bu cür məhdudiyətlər insan üçün təhlükəlidir. Milli.az Rusiya mətbuatına istinadən bildirir ki, bu cür pəhriz növləri Hollivudda daha çox populyardır. Selma Hayek və Keyt Hadson kimi məşhurlar bu cür pəhrizlərdən istifadə edirlər. London stomatologiya klinikasının direktoru, doktor Patel bildirir ki, bu cür pəhrizlər dişlərə qarşısalınmaz ziyan vurur. Yalnız meyvə şirələrindən ibarət olan rasion orqanizmdə insulinin miqdarını pik həddinə çatdırı bilər. Bu da zamanla kollagenlərin strukturunu dəyişir. Məhz kollagenlərin strukturu damaq sağlamlığı üçün cavabdehdir. Alimlər bu cür pəhriz növləri ilə orqanizmi sınaqdan keçirməyi tövsiyə etməyiblər. Konservləşdirilmiş meyvə şirələrindənə təzə meyvələr yeməyi tövsiyə edirlər.

Polisdən gizlənmək üçün özünü qoca kişiyyə çevirdi

Amerikada narkotik qaçaqmalçılığında ittiham olunan şəxs polisdən gizlənmək üçün qrim köməyi ilə özünü qoca kişiyyə çevirib. Bu barədə lenta.ru saytı xəbər verib. Şon Miller adlı şübhəli şəxsin evinə gələndə polis orda ancaq bir nəfər görüb. Həmin şəxs isə axtarılda olan şəxsə heç cür bənzəməyib, çünki olduqca yaşlı olub. Amma araşdırmanın gedişatı zamanı polisler anlayıb ki, elə qoca qiyafəsində olan şəxs 31 yaşlı Millerin özüdür ki, var. Onun üzündən maskanı cırıb özünü də həbs ediblər. Alkoqol, partlayıcı maddələr, qanunsuz silahla mübarizə bürosunun twitter səhifəsində Millerin qrimdə və qrimsiz fotoları paylaşılıb. Axtarış zamanı isə evdə iki silah, 30 min dollar məbləğində pul tapılıb. Vəkilinin sözlərinə görə, özü günahını boynuna almayıb və məsum olduğunu iddia edib.

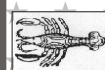
QOÇ - Astroloji göstəricilər oturaq fəaliyyətə ara verməyinizi tövsiyə edir. Daxili gərginliyinizi azaltmaq üçün bunun böyük əhəmiyyəti ola bilər. Mümkün qədər ürəyinizi qoruyun.

BUĞA - İkitərəfli əməkdaşlıq zəminində böyük uğurlara nail ola bilərsiniz. Bunun üçün təşəbbüskarlığı əldə saxlamalısınız. İşgüzar səfərlər də sizə böyük səmərə verəcək.

ƏKİZLƏR - Hər mənada ehtiyatlı olmalısınız. Ətrafınızda olan hər üç nəfərdən az qala ikisi əleyhinizə ola bilər. Yeganə uğurunuz maliyyə sahəsində ola bilər. Uzaq səfərə çıxmayın.

XƏRÇƏNG - Hamıya günahkar kimi baxmasanız, bu gün ulduzlar sizə saysız sevinc bəxş edəcək. İnsanları sevin ki, Tanrı da sizi sevsin. Nahardan sonra maliyyə ilə bağlı sövdələşmələriniz uğurlu ola bilər.

ŞİR - Yalnız ailə-sevgi məsələlərində uğurlu məqamlarla rastlaşa bilərsiniz. Yaşca özünüzdən kiçiklərin qayğısına qalın. Pulla bağlı narahat olmayın, əmin olun ki, sizin vaxt da yetişər.

QIZ - Bürcünüzün bu ilk sutkasında ulduzlar şəxsi büdcənin yaxşılaşmasına çalışacaq. Boş məsrəflərə xərc qoymayın və nəzərə alın ki, indi hamıdan şanslı sizsiniz. Perspektivli təkliflər də mümkündür.

TƏRƏZİ - Planetlərin bu yerdəyişməsi ərəfəsində səhhətinizi qorusanız, hansısa ciddi bir problemə rastlaşmayacaqsınız. Əksinə, həsrətiniz olduğunuz bir neçə sevindirici məqamla üzləşəcəksiniz.

ƏQRƏB - Ayın ən uğurlu günlərindən birini yaşayacaqsınız. Maraqlı təkliflər, perspektivli sövdələşmələr və xoş təsadüflər yolunuzu gözləyir. Təşəbbüskarlığı əldən verməyin.

OXATAN - İşgüzarlıq zəminində vəziyyət xeyrinizə cərəyan etdiyindən əzmkarlığınızı birə-beş qat artırmalısınız. Ulduzlar risk etməkdən çəkinməməyi məsləhət görür. Uzaq yola çıxmayın.

OĞLAQ - Bir tərəfdən qarşılıqlı münasibətlərdə gərginlik, digər tərəfdənsə bəzi cəhdlərinizin boşa çıxması ovqatınıza mənfi təsir edə bilər. Odur ki, saat 16-dan sonrakı gözləyin.

SUTÖKƏN - Fəaliyyət zəminində ciddi dönüş astanasındasınız. Buna hər mənada hazır olun. Ulduzlar nahardan sonra maraqlı görüşlərdə iştirakinizdən xəbər verir. Sevgi məsələlərində güzəştə gedin.

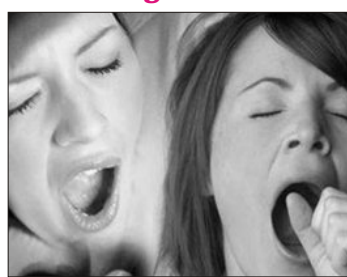

BALIQLAR - Əsas vaxtınızı şəxsi büdcənin artırılması istiqamətinə yönəltməlisiniz. Çünki bugünkü göstəricilər daha çox deyilən sahədə uğurlara yiyələncəyinizdən xəbər verir.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Az yatırırsınızsa, bunun səbəbi genlərinizdir

Elmə araşdırmalar sübut edib ki, bəzi adamların az yatmalarının səbəbi genlərlə bağlıdır. Yuxu mövzusunda mütəxəssisləşmiş "Academy of Sleep Medicine" təşkilatının araşdırmaçıları normal yuxu müddətinin nə qədər olduğunu araşdırdılar. Təcrübələrdə 59-u tək yumurta əkizi olan 100 əkiz iştirak edib. Bir cihazın köməyi ilə 8 gecə əkizlərin yuxusuna nəzarət edən alimlər bəzi adamlara 5 saatlıq yuxunun bəs etdiyini, bəzilərinin isə 7,5 saat yatmağa ehtiyac duyduqlarını deyiblər. Təşkilatın başçısı Timoti Morgentaler yuxunun insan orqanizmi üçün çox önəmli bir faktor olduğunu, xoşbəxt olmaq istəyən insanların ən azı 7 saat yatmaqlarının vacib olduğunu vurğulayıb. Genetik olan yuxu problemi haqqındakı araşdırma nəticələri "Sleep" jurnalında yayımlanıb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Nazim SABIROĞLU

Lisensiya N: B 114
SAYI: 4.750

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.